

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ αριθ. 1386/2013/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 20ής Νοεμβρίου 2013

σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας»

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 192 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών ⁽²⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία ⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η Ένωση έχει θέσει ως στόχο να καταστεί μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία έως το 2020, με σειρά πολιτικών και δράσεων με κατεύθυνση μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων ⁽⁴⁾.

(2) Το πλαίσιο για τη δράση της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος από το 1973 διαμορφώθηκε από διαδοχικά προγράμματα δράσης για το περιβάλλον.

(3) Αν και το έκτο κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον ⁽⁵⁾ («6ο ΠΔΠ») έληξε τον Ιούλιο του 2012, συνεχίζεται η υλοποίηση πολλών από τα μέτρα και τις δράσεις που δρομολογήθηκαν στο πλαίσιο του.

(4) Η τελική αξιολόγηση του 6ου ΠΔΠ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα απέφερε οφέλη για το περιβάλλον και παρείχε μια γενική στρατηγική κατεύθυνση για την περιβαλλοντική πολιτική. Παρά τα επιτεύγματα αυτά, εξακολουθούν να παρατηρούνται αντίθετες προς την αειφορία τάσεις και στους τέσσερις τομείς προτεραιότητας που καθορίστηκαν στο 6ο ΠΔΠ: αλλαγή του κλίματος, φύση και βιοποικιλότητα, περιβάλλον και υγεία και ποιότητα ζωής, και φυσικοί πόροι και διαχείριση των αποβλήτων.

(5) Η τελική αξιολόγηση του 6ου ΠΔΠ επισήμανε ορισμένες ελλείψεις. Για τον λόγο αυτό, η επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο έβδομο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον («7ο ΠΔΠ») απαιτεί την πλήρη δέσμευση των κρατών μελών και των αρμόδιων θεσμικών οργάνων της Ένωσης καθώς και την προθυμία ανάληψης ευθύνης για να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα οφέλη του προγράμματος.

(6) Σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος με τίτλο «Η κατάσταση και οι προοπτικές του περιβάλλοντος στην Ευρώπη 2010» (SOER 2010), εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες σημαντικές προκλήσεις στον τομέα του περιβάλλοντος και θα προκύψουν σοβαρές επιπτώσεις εάν δεν αναληφθούν δράσεις για την αντιμετώπισή τους.

(7) Η πολυπλοκότητα της αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της επίτευξης μακροπρόθεσμης αειφόρου ανάπτυξης επιτείνεται από παγκόσμιες συστημικές τάσεις και προκλήσεις που σχετίζονται με την πληθυσμιακή δυναμική, την αστικοποίηση, τις ασθένειες και πανδημίες, την επιτάχυνση της τεχνολογικής αλλαγής και την οικονομική μεγέθυνση χωρίς αειφορία. Προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη ευμάρεια της Ένωσης, απαιτείται η ανάληψη περαιτέρω δράσης για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

⁽¹⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 77.

⁽²⁾ ΕΕ C 218 της 30.7.2013, σ. 53.

⁽³⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 2013 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2013.

⁽⁴⁾ COM(2010) 2020 και συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2010 (EUCO 13/10).

⁽⁵⁾ Απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2002, για τη θέσπιση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον (ΕΕ L 242 της 10.9.2002, σ. 1).

- (8) Είναι απαραίτητο να καθοριστούν ενωσιακοί στόχοι προτεραιότητας για το 2020, με βάση ένα σαφές μακροπρόθεσμο όραμα για το 2050. Αυτό θα δημιουργήσει επίσης ένα σταθερό περιβάλλον για αιεφόρες επενδύσεις και αιεφόρο ανάπτυξη. Το 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να στηριχθεί στις πρωτοβουλίες πολιτικής στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁽¹⁾, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η δέσμη μέτρων της Ένωσης για το κλίμα και την ενέργεια⁽²⁾, η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με χάρτη πορείας για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών το 2050⁽³⁾, η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020⁽⁴⁾, ο χάρτης πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη⁽⁵⁾, η εμβληματική πρωτοβουλία «Ένωση καινοτομίας»⁽⁶⁾ και η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αιεφόρο ανάπτυξη.
- (9) Το 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή που έχουν ήδη συμφωνηθεί στην Ένωση και στον εντοπισμό κενών σε τομείς πολιτικής για την κάλυψη των οποίων ενδέχεται να απαιτηθούν πρόσθετοι στόχοι.
- (10) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να επιτύχει μείωση τουλάχιστον κατά 20 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2020 (30 %, υπό τον όρο ότι και άλλες ανεπτυγμένες χώρες θα δεσμευτούν για συγκρίσιμες μειώσεις εκπομπών και ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες θα συμβάλουν επαρκώς ανάλογα με τις ευθύνες και τις δυνατότητες της καθεμίας), να εξασφαλίσει, έως το 2020, ότι το 20 % της κατανάλωσης ενέργειας

προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές και να επιτύχει να περιοίσει τη χρήση πρωτογενούς ενέργειας κατά 20 % σε σύγκριση με τα προβλεπόμενα επίπεδα, βελτιώνοντας την ενεργειακή απόδοση⁽⁷⁾.

- (11) Η Ένωση έχει συμφωνήσει στην ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην Ένωση έως το 2020 και την αποκατάσταση αυτών στο μέτρο του δυνατού και, παράλληλα, την ενίσχυση της συμβολής της Ένωσης στην αποτροπή της παγκόσμιας απώλειας βιοποικιλότητας⁽⁸⁾.
- (12) Η Ένωση στηρίζει τους στόχους ανάσχεσης της παγκόσμιας απώλειας δασικών εκτάσεων το αργότερο έως το 2030 και μείωσης της γενικής αποψίλωσης των τροπικών δασών τουλάχιστον κατά 50 %, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2008, έως το 2020⁽⁹⁾.
- (13) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να επιτύχει καλή κατάσταση όλων των υδάτων της, συμπεριλαμβανομένων των γλυκών (ποταμοί και λίμνες, υπόγεια ύδατα), των μεταβατικών (εκβολές/δέλτα ποταμών) και των παράκτιων σε ακτίνα ενός ναυτικού μιλίου από τις ακτές έως το 2015⁽¹⁰⁾.
- (14) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να επιτύχει καλή περιβαλλοντική κατάσταση όλων των θαλάσσιων υδάτων της έως το 2020⁽¹¹⁾.
- (15) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να επιτύχει επίπεδα ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα που δεν προκαλούν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις και κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον⁽¹²⁾.
- (16) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να επιτύχει, έως το 2020, τον στόχο για την παραγωγή και τη χρήση των χημικών ουσιών κατά τρόπους που οδηγούν στην ελαχιστοποίηση των σημαντικών δυσμενών επιδράσεων στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον⁽¹³⁾.
- (17) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να προστατεύει το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία με την πρόληψη ή μείωση των δυσμενών επιπτώσεων της παραγωγής και της διαχείρισης αποβλήτων, καθώς και με τον περιορισμό των συνολικών επιπτώσεων της χρήσης των πόρων και τη βελτίωση της αποδοτικότητάς

⁽¹⁾ COM(2010) 2020.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 443/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές από τα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης της Κοινότητας για τη μείωση των εκπομπών CO₂ από ελαφρά οχήματα (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 1), οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 16), οδηγία 2009/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, για τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με στόχο τη βελτίωση και την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 63), οδηγία 2009/30/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, με την οποία τροποποιείται η οδηγία 98/70/ΕΚ όσον αφορά τις προδιαγραφές για τη βενζίνη, το ντίζελ και το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης και την καθιέρωση μηχανισμού για την παρακολούθηση και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τροποποιείται η οδηγία 1999/32/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά την προδιαγραφή των καυσίμων που χρησιμοποιούνται στα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοίας και καταργείται η οδηγία 93/12/ΕΟΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 88), οδηγία 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2006/12/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 114), απόφαση αριθ. 406/2009/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, περί των προσαπειών των κρατών μελών να μειώσουν τις οικείες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, ώστε να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της Κοινότητας για μείωση των εκπομπών αυτών μέχρι το 2020 (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 136).

⁽³⁾ COM(2011) 112. Ο χάρτης πορείας αναφέρθηκε από το Συμβούλιο στα συμπεράσματά του της 17ης Μαΐου 2011 και επιβεβαιώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του της 15ης Μαρτίου 2012 [P7_TA(2012)0086].

⁽⁴⁾ COM(2011) 244.

⁽⁵⁾ COM(2011) 571.

⁽⁶⁾ COM(2010) 546.

⁽⁷⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 8ης και 9ης Μαρτίου 2007.

⁽⁸⁾ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 25ης και 26ης Μαρτίου 2010 (EUCO 7/10). Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2010 (7536/10). COM(2011) 244.

⁽⁹⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 4ης Δεκεμβρίου 2008 (16852/08).

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

⁽¹¹⁾ Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική) (ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19).

⁽¹²⁾ Απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ· οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152 της 11.6.2008, σ. 1).

⁽¹³⁾ Απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ· σχέδιο εφαρμογής του Γιοχάνεσμπουργκ (Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη, 2002).

της, μέσω της εφαρμογής της ακόλουθης ιεράρχησης στα απόβλητα: πρόληψη, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, άλλοι τρόποι ανάκτησης και τελική διάθεση ⁽¹⁾.

- (18) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να ενθαρρύνει τη μετάβαση προς μία πράσινη οικονομία και να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την πλήρη αποσύνδεση της οικονομικής μεγέθυνσης από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος ⁽²⁾.
- (19) Η Ένωση έχει συμφωνήσει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να επιτευχθεί ένας ουδέτερος από πλευράς υποβάθμισης του εδάφους κόσμος στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης ⁽³⁾.
- (20) Σύμφωνα με το άρθρο 191 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Ένωσης, και στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».
- (21) Η δράση για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας του 7ου ΠΔΠ θα πρέπει να αναληφθεί σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.
- (22) Σημαντική για την εξασφάλιση της επιτυχίας του 7ου ΠΔΠ και την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας που καθορίζονται σε αυτό είναι η διαφανής συνεργασία με μη κυβερνητικούς παράγοντες.
- (23) Η απώλεια βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση των οικοσυστημάτων στην Ένωση όχι μόνον έχουν σημαντικές συνέπειες για το περιβάλλον και την ευημερία των ανθρώπων, έχουν επίσης και επιπτώσεις για τις μελλοντικές γενεές και είναι δαπανηρές για το κοινωνικό σύνολο, ιδίως για τους οικονομικούς παράγοντες που δραστηριοποιούνται σε τομείς άμεσα εξαρτώμενους από οικοσυστημικές υπηρεσίες.
- (24) Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και βελτίωση της αποδοτικότητας της ενέργειας και της χρήσης των πόρων στην Ένωση. Με

τον τρόπο αυτό θα μετριαστούν η πίεση που ασκείται στο περιβάλλον, θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα και θα προκύψουν νέες πηγές οικονομικής μεγέθυνσης και απασχόλησης, μέσω της μείωσης του κόστους χάρη στη βελτίωση της αποδοτικότητας, την εμπορική εκμετάλλευση καινοτομιών και την καλύτερη διαχείριση των πόρων σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Προκειμένου να αξιοποιηθεί αυτό το δυναμικό, μια πιο ολοκληρωμένη ενωσιακή πολιτική στον τομέα της κλιματικής αλλαγής θα πρέπει να αναγνωρίζει ότι όλοι οι τομείς της οικονομίας πρέπει να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

- (25) Περιβαλλοντικά προβλήματα και επιπτώσεις εξακολουθούν να εκθέτουν σε σημαντικούς κινδύνους την ανθρώπινη υγεία και ευημερία, ενώ τα μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος μπορούν να αποβούν εωφελή.
- (26) Η πλήρης και ενιαία εφαρμογή του περιβαλλοντικού κεκτημένου σε ολόκληρη την Ένωση αποτελεί ασφαλή επένδυση για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, καθώς και για την οικονομία.
- (27) Η ενωσιακή πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος θα πρέπει να συνεχίσει να στηρίζεται σε στερεή βάση γνώσεων και θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα στοιχεία στα οποία στηρίζεται η χάραξη πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου εφαρμόστηκε η αρχή της προφύλαξης, μπορούν να είναι καλύτερα κατανοητά σε όλα τα επίπεδα.
- (28) Οι περιβαλλοντικοί και κλιματικοί στόχοι θα πρέπει να υποστηρίζονται με επαρκείς επενδύσεις και τα κονδύλια θα πρέπει να δαπανώνται αποτελεσματικότερα σύμφωνα με αυτούς τους στόχους. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η αξιοποίηση πρωτοβουλιών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- (29) Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλους τους συναφείς τομείς πολιτικής είναι θεμελιώδους σημασίας για τη μείωση των πιέσεων που ασκούν στο περιβάλλον οι πολιτικές και οι δραστηριότητες σε άλλους τομείς και για την επίτευξη των στόχων που αφορούν το περιβάλλον και το κλίμα.
- (30) Η Ένωση είναι πυκνοκατοικημένη και πάνω από το 70 % των πολιτών της ζουν σε αστικές και περιφερειακές περιοχές και αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και το κλίμα.
- (31) Πολλές περιβαλλοντικές προκλήσεις είναι παγκόσμιες και μπορούν να αντιμετωπιστούν πλήρως μόνο με συνολική planetwide προσέγγιση, ενώ άλλες έχουν ισχυρή περιφερειακή διάσταση. Αυτό απαιτεί συνεργασία με τις χώρες εταίρους, συμπεριλαμβανομένων γειτονικών χωρών και υπερπόντιων χωρών και εδαφών.

⁽¹⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).

⁽²⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 11ης Ιουνίου 2012 (11186/12)-COM(2011) 571.

⁽³⁾ Ψήφισμα A/RES/66/288 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών της 27ης Ιουλίου 2012 σχετικά με τον απολογισμό της διάσκεψης του Rio + 20 με τίτλο «Το μέλλον που θέλουμε».

- (32) Το 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να υποστηρίξει την εφαρμογή, εντός της Ένωσης και σε διεθνές επίπεδο, των πορισμάτων και των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρο ανάπτυξη του 2012 (διάσκεψη Ρίο + 20) και οι οποίες έχουν ως σκοπό τη μετατροπή της παγκόσμιας οικονομίας σε μια πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και του περιορισμού της φτώχειας.
- (33) Με τη βοήθεια κατάλληλου συνδυασμού μέσων άσκησης πολιτικής, οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές θα μπορούν να αντιλαμβάνονται πληρέστερα τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους στο περιβάλλον και να διαχειρίζονται τις επιπτώσεις αυτές. Τα εν λόγω μέσα άσκησης πολιτικής περιλαμβάνουν οικονομικά κίνητρα, αγορακεντρικά μέσα, απαιτήσεις πληροφόρησης, καθώς και προαιρετικά εργαλεία και μέτρα για τη συμπλήρωση των νομοθετικών πλαισίων και τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων σε διάφορα επίπεδα.
- (34) Όλα τα μέτρα, δράσεις και στόχοι που καθορίζονται στο 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να υλοποιηθούν σύμφωνα με τις αρχές της έξυπνης νομοθεσίας⁽¹⁾ και, κατά περίπτωση, να υπόκεινται σε διεξοδική εκτίμηση επιπτώσεων.
- (35) Η πρόοδος προς την επίτευξη των στόχων του 7ου ΠΔΠ θα πρέπει να παρακολουθείται, να εκτιμάται και να αξιολογείται με βάση δείκτες που έχουν συμφωνηθεί.
- (36) Σύμφωνα με το άρθρο 192 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ, οι στόχοι προτεραιότητας της ενωσιακής πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος θα πρέπει να καθορίζονται στο πλαίσιο γενικού προγράμματος δράσης.
- (37) Όσον αφορά τους στόχους προτεραιότητας που καθορίζονται στην παρούσα απόφαση, παρατίθεται στο 7ο ΠΔΠ που καθορίζεται στο παράρτημα μια σειρά μέτρων και δράσεων με στόχο την επίτευξη των εν λόγω στόχων,
- (38) Καθώς ο στόχος της παρούσας απόφασης, ήτοι η θέσπιση ενός γενικού προγράμματος δράσης της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος που να προβλέπει στόχους προτεραιότητας, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορεί όμως λόγω του εύρους και των αποτελεσμάτων του εν λόγω προγράμματος δράσης να επιτευχθεί καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας όπως καθορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως καθορίζεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα απόφαση δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του εν λόγω στόχου,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Θεσπίζεται γενικό πρόγραμμα δράσης της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος για την περίοδο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 («το 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον ή «το 7ο ΠΔΠ»»), όπως παρατίθεται στο παράρτημα.

Άρθρο 2

1. Το 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον έχει τους ακόλουθους στόχους προτεραιότητας:

- α) προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης·
 - β) μετατροπή της Ένωσης σε μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων·
 - γ) προστασία των πολιτών της Ένωσης από περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία·
 - δ) μεγιστοποίηση των οφελών της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης μέσω βελτίωσης της εφαρμογής·
 - ε) βελτίωση της βάσης γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης·
 - στ) διασφάλιση των επενδύσεων στην περιβαλλοντική και την κλιματική πολιτική και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εξωτερικού κόστους·
 - ζ) βελτίωση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της συνοχής των πολιτικών·
 - η) ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων της Ένωσης·
 - θ) αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης όσον αφορά την αντιμετώπιση διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων.
2. Το 7ο ΠΔΠ βασίζεται στην αρχή της προφύλαξης, στις αρχές της προληπτικής δράσης και της επανόρθωσης της ρύπανσης στην πηγή και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».
3. Το 7ο ΠΔΠ συμβάλλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας των πολιτών.

⁽¹⁾ COM(2010) 543.

4. Όλα τα μέτρα, δράσεις και ειδικοί στόχοι που καθορίζονται στο 7ο ΠΔΠ προτείνονται και υλοποιούνται σύμφωνα με τις αρχές της έξυπνης νομοθεσίας και, κατά περίπτωση, με την επιφύλαξη διεξοδικής εκτίμησης επιπτώσεων.

Άρθρο 3

1. Υπεύθυνα για την ανάληψη κατάλληλης δράσης με σκοπό την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας που καθορίζονται στο 7ο ΠΔΠ είναι τα αρμόδια θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη. Αναλαμβάνεται δράση με τη δέουσα συνεκτίμηση των αρχών της δοτής αρμοδιότητας, της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Οι δημόσιες αρχές σε όλα τα επίπεδα συνεργάζονται με τις επιχειρήσεις και τους κοινωνικούς εταίρους, με την κοινωνία των πολιτών και με μεμονωμένους πολίτες για την εφαρμογή του 7ου ΠΔΠ.

Άρθρο 4

1. Η Επιτροπή εξασφαλίζει την παρακολούθηση της εφαρμογής των σχετικών στοιχείων του 7ου ΠΔΠ στο πλαίσιο της συνήθους διαδικασίας παρακολούθησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η διαδικασία αυτή βασίζεται στους δείκτες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για την κατάσταση του περιβάλλοντος καθώς και στους δείκτες που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της προόδου που επιτυγχάνεται σε σχέση με την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας και την επίτευξη των στόχων στους τομείς του περιβάλλοντος και του κλίματος, όπως οι στόχοι που αφορούν

το κλίμα και την ενέργεια, τη βιοποικιλότητα και τα ορόσημα προς επίτευξη της αποδοτικής χρήσης των πόρων.

2. Η Επιτροπή προβαίνει επίσης σε αξιολόγηση του 7ου ΠΔΠ. Η αξιολόγηση αυτή βασίζεται, μεταξύ άλλων, στην έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος καθώς και σε διαβούλευση με ενδιαφερόμενα μέρη. Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, εν ευθέτω χρόνω πριν από τη λήξη του 7ου ΠΔΠ, έκθεση που βασίζεται σε αυτή την αξιολόγηση.

3. Βάσει αυτής της αξιολόγησης και άλλων σχετικών πολιτικών εξελίξεων, η Επιτροπή υποβάλλει, εάν κριθεί σκόπιμο, πρόταση για το 8ο ΠΔΠ εγκαίρως ώστε να αποφευχθεί η ύπαρξη κενού μεταξύ του 7ου ΠΔΠ και του 8ου ΠΔΠ.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Στρασβούργο, 20 Νοεμβρίου 2013.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ο Πρόεδρος

M. SCHULZ

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

V. LEŠKEVIČIUS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

7ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΩΣ ΤΟ 2020 — «ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ ΜΑΣ»

1. Το όραμα για το 2050 που περιγράφεται κατωτέρω θα δώσει τις κατευθυντήριες γραμμές για τις δράσεις που θα αναληφθούν έως το 2020 και μετέπειτα:

Το 2050, ζούμε καλά, εντός των οικολογικών ορίων του πλανήτη μας. Η ευμάρεια που απολαμβάνουμε και το υγιεινό περιβάλλον στο οποίο ζούμε οφείλονται σε μια καινοτόμο και κυκλική οικονομία, όπου δεν γίνονται σπατάλες και όπου διασφαλίζεται η αειφόρος διαχείριση των φυσικών πόρων, και η βιοποικιλότητα προστατεύεται, αποτιμάται και αποκαθίσταται με τρόπους που ενισχύουν την ανθεκτικότητα της κοινωνίας μας. Η οικονομική μας μεγέθυνση με χαμηλά επίπεδα ανθρακούχων εκπομπών έχει προ πολλού αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων και έχει γίνει η κινητήρια δύναμη στην πορεία προς μια ασφαλή και αειφόρο παγκόσμια κοινωνία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΕΩΣ ΤΟ 2020

2. Στη διάρκεια των τελευταίων 40 ετών θεσπίστηκε ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών νομοθετημάτων τα οποία συγκροτούν το πληρέστερο σύνολο σύγχρονων προτύπων παγκοσμίως. Αυτό συνέβαλε στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις σοβαρότερες περιβαλλοντικές ανησυχίες των πολιτών και των επιχειρήσεων της Ένωσης.
3. Τις τελευταίες δεκαετίες μειώθηκαν σημαντικά οι εκπομπές ρύπων στον ατμοσφαιρικό αέρα, στα ύδατα και στο έδαφος, όπως και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά τα τελευταία έτη. Η νομοθεσία της Ένωσης περί χημικών ουσιών έχει εκσυγχρονιστεί και έχουν επιβληθεί περιορισμοί στη χρήση πολλών τοξικών ή επικίνδυνων ουσιών, όπως ο μόλυβδος, το κάδμιο και ο υδράργυρος, σε προϊόντα που συναντώνται στα περισσότερα νοικοκυριά. Οι πολίτες της Ένωσης απολαμβάνουν ορισμένα από τα ύδατα με την καλύτερη ποιότητα παγκοσμίως, ενώ πάνω από το 18 % του εδάφους της Ένωσης και 4 % των θαλασσών της έχουν χαρακτηριστεί προστατευόμενες φυσικές περιοχές.
4. Η ενωσιακή πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος έχει τόνώσει την καινοτομία και τις επενδύσεις σε περιβαλλοντικά προϊόντα και υπηρεσίες, με αποτέλεσμα τη δημιουργία θέσεων εργασίας και ευκαιριών για εξαγωγές⁽¹⁾. Αυστηρά πρότυπα προστασίας του περιβάλλοντος επεκτάθηκαν με τις διαδοχικές διευρύνσεις σε μεγάλο τμήμα της ευρωπαϊκής ηπείρου, ενώ οι προσπάθειες της Ένωσης έχουν συμβάλει σε μια αυξανόμενη διεθνή δέσμευση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας βιοποικιλότητας, καθώς και στην επιτυχία των παγκόσμιων προσπαθειών για την εξάλειψη των ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος και των μολυβδούχων καυσίμων.
5. Σημαντική πρόοδος έχει επίσης σημειωθεί όσον αφορά την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών στόχων σε άλλες πολιτικές και δραστηριότητες της Ένωσης. Ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ), οι άμεσες ενισχύσεις συνδέονται από το 2003 με απαιτήσεις για τους γεωργούς, οι οποίοι οφείλουν να διατηρούν τη γη σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση και να συμμορφώνονται με τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής έχει καταστεί αναπόσπαστο μέρος της ενεργειακής πολιτικής, ενώ συντελείται πρόοδος στην ενσωμάτωση των προκλημάτων που αφορούν την αποδοτική χρήση των πόρων, την κλιματική αλλαγή και την ενεργειακή απόδοση σε άλλους βασικούς τομείς, όπως οι μεταφορές και τα κτίρια.
6. Ωστόσο, πολλές περιβαλλοντικές τάσεις στην Ένωση παραμένουν ανησυχητικές, για τον πρόσθετο λόγο ότι οφείλονται στην ανεπαρκή εφαρμογή της ισχύουσας ενωσιακής νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος. Μόλις το 17 % των ειδών και ενδιαιτημάτων που αξιολογήθηκαν βάσει της οδηγίας περί οικοτόπων⁽²⁾ βρίσκονται σε θετική κατάσταση προστασίας, ενώ η υποβάθμιση και η απώλεια του φυσικού κεφαλαίου θέτει σε κίνδυνο τις προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων της Ένωσης που αφορούν τη βιοποικιλότητα και την κλιματική αλλαγή. Η κατάσταση αυτή των ειδών και ενδιαιτημάτων καθώς και η υποβάθμιση και η απώλεια του φυσικού κεφαλαίου έχουν υψηλό παρεπόμενο κόστος που δεν αποτιμάται δεόντως στο οικονομικό ή κοινωνικό μας σύστημα. Το 30 % του εδάφους της Ένωσης είναι εξαιρετικά κατακερματισμένο, επηρεάζοντας τη συνδετικότητα των οικοσυστημάτων, την υγεία τους και την ικανότητά τους να παρέχουν υπηρεσίες, καθώς και βιώσιμα ενδιαιτήματα για τα είδη. Αν και η Ένωση έχει σημειώσει πρόοδο όσον αφορά την αποσύνδεση της οικονομικής μεγέθυνσης από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, τη χρήση των πόρων και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, η χρήση των πόρων εξακολουθεί σε μεγάλο βαθμό να μην είναι αειφόρος και αποδοτική, ενώ δεν έχει ακόμη εξασφαλιστεί η ορθή διαχείριση των αποβλήτων. Ως αποτέλεσμα, οι επιχειρήσεις στην Ένωση αφήνουν ανεκμετάλλευτες τις σημαντικές ευκαιρίες που προσφέρει η αποδοτική χρήση των πόρων ως προς την ανταγωνιστικότητα, τη μείωση του κόστους και τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ασφάλειας του εφοδιασμού. Η ποιότητα των υδάτων και τα επίπεδα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι ακόμη προβληματικά σε πολλές περιοχές της Ευρώπης και οι πολίτες της Ένωσης εξακολουθούν να εκτίθενται σε επικίνδυνες ουσίες, με αποτέλεσμα να διακυβεύονται δυνητικά η υγεία και η ευημερία τους. Οι αντιθέτες προς την αειφορία χρήσεις γης αναλώνουν γόνιμα εδάφη και η υποβάθμιση του εδάφους συνεχίζεται, με συνέπειες για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια και την επίτευξη των σχετικών με τη βιοποικιλότητα στόχων.
7. Οι μεταβολές του περιβάλλοντος και του κλίματος της Ένωσης προκαλούνται ολοένα περισσότερο από εξελίξεις που συντελούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, μεταξύ των οποίων σε σχέση με τη δημογραφία, τα πρότυπα παραγωγής και εμπορίου

⁽¹⁾ The economic benefits of environmental policy (Τα οικονομικά οφέλη της περιβαλλοντικής πολιτικής) [Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών Μελετών, Ελεύθερο Πανεπιστήμιο (Vrije Universiteit του Άμστερνταμ, 2009)· COM(2012) 173· Implementing EU legislation for Green Growth (Εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας για πράσινη ανάπτυξη) (BIO Intelligence Service, 2011).

⁽²⁾ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

και την ταχεία τεχνολογική πρόοδο. Οι εξελίξεις αυτές μπορεί να προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες για οικονομική μεγέθυνση και κοινωνική ευημερία, αλλά αποτελούν επίσης προκλήσεις και πηγές αβεβαιότητας για την οικονομία και την κοινωνία της Ένωσης και προκαλούν υποβάθμιση του περιβάλλοντος σε παγκόσμια κλίμακα ⁽¹⁾.

8. Η αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών και η εξάντληση των πόρων, σε συνδυασμό με τα σημερινά σπάταλα συστήματα παραγωγής και κατανάλωσης στην παγκόσμια οικονομία, αυξάνουν το κόστος των βασικών πρώτων υλών, ορυκτών και ενέργειας, προκαλώντας μεγαλύτερη ρύπανση και περισσότερα απόβλητα, αυξάνοντας τις παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και επιδεινώνοντας την υποβάθμιση της γης, την αποδάσωση και την απώλεια της βιοποικιλότητας. Τα δύο τρίτα σχεδόν των παγκόσμιων οικοσυστημάτων βρίσκονται σε παρακμή ⁽²⁾, ενώ υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η ανθρωπότητα έχει ήδη υπερβεί τα πλανητικά όρια για τη βιοποικιλότητα, την κλιματική αλλαγή και τον κύκλο του αζώτου ⁽³⁾. Υπάρχει πιθανότητα πλανητικού ελλείμματος νερού 40 % έως το 2030, εκτός αν επιτευχθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων. Υπάρχει επίσης ο κίνδυνος να επιδεινώσει η κλιματική αλλαγή τα προβλήματα αυτά και να επιφέρει υψηλό κόστος ⁽⁴⁾. Το 2011 οι καταστροφές που οφείλονταν εν μέρει στην κλιματική αλλαγή επέφεραν παγκόσμιες οικονομικές ζημιές άνω των 300 δισεκατ. EUR. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) έχει προειδοποιήσει ότι η συνεχιζόμενη υποβάθμιση και διάβρωση του φυσικού κεφαλαίου κινδυνεύει να προκαλέσει μη αναστρέψιμες αλλαγές που θα μπορούσαν να διακυβεύσουν δύο αιώνες ανόδου του βιοτικού επιπέδου και συνεπάγονται σημαντικές δαπάνες ⁽⁵⁾.
9. Για την αντιμετώπιση ορισμένων από αυτά τα πολύπλοκα ζητήματα επιβάλλεται να αξιοποιηθεί το πλήρες δυναμικό της υφιστάμενης περιβαλλοντικής τεχνολογίας και να εξασφαλιστεί η συνεχής ανάπτυξη και υιοθέτηση από τη βιομηχανία των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών και των αναδυόμενων καινοτομιών, καθώς και η αυξημένη χρήση αγορακεντρικών μέσων. Χρειάζεται επίσης ταχεία πρόοδος σε ελπιδοφόρους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας, η οποία θα πρέπει να καταστεί εφικτή με την προώθηση της έρευνας και τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα. Ταυτόχρονα, υπάρχει η ανάγκη για πληρέστερη αντίληψη των δυνητικών κινδύνων που ενέχουν οι νέες τεχνολογίες για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία και για βελτίωση της εκτίμησης και της διαχείρισης των τεχνολογιών αυτών. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για τη δημόσια αποδοχή των νέων τεχνολογιών και για την ικανότητα της Ένωσης να εντοπίζει τους πιθανούς κινδύνους που συνδέονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις και να αντιδρά κατά τρόπο αποτελεσματικό και έγκαιρο. Οι σημαντικές τεχνολογικές καινοτομίες θα πρέπει να συνοδεύονται από δημόσιους διαλόγους και συμμετοχικές διαδικασίες.
10. Για τη μελλοντική ευζωία θα πρέπει να αναληφθεί επείγουσα συντονισμένη δράση με σκοπό τη βελτίωση της οικολογικής ανθεκτικότητας και τη μεγιστοποίηση των οφελών που μπορεί να αποφέρει η περιβαλλοντική πολιτική για την οικονομία και την κοινωνία, χωρίς υπέρβαση των οικολογικών ορίων του πλανήτη. Το 7ο ΠΔΠ αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της Ένωσης να μετατραπεί σε μια πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς που θα διασφαλίζει την οικονομική μεγέθυνση και την ανάπτυξη, θα προστατεύει την υγεία και την ευημερία του ανθρώπου, θα προσφέρει αξιοπρεπή απασχόληση, θα μειώνει τις ανισότητες, θα επενδύει και θα διατηρεί τη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών οικοσυστήματος που αυτή παρέχει (φυσικό κεφάλαιο), για την εγγενή της αξία και τη σημαντική συμβολή της στην ευημερία των ανθρώπων και στην οικονομική ευμάρεια.
11. Για τον μετασχηματισμό σε μια πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς απαιτείται ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στις άλλες πολιτικές, όπως οι πολιτικές στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, της γεωργίας, της αλιείας, του εμπορίου, της οικονομίας και βιομηχανίας, της έρευνας και καινοτομίας, της απασχόλησης, της ανάπτυξης, των εξωτερικών υποθέσεων, της ασφάλειας, της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και η κοινωνική πολιτική και η πολιτική στον τομέα του τουρισμού, ώστε να προκύψει μια συνεκτική συστρατευμένη προσέγγιση. Η δράση στην Ένωση θα πρέπει επίσης να συμπληρωθεί με ενισχυμένη δράση σε παγκόσμια κλίμακα και συνεργασία με τις γειτονικές χώρες για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων.
12. Η Ένωση έχει δρομολογήσει τον ανωτέρω μετασχηματισμό με μακροπρόθεσμες ολοκληρωμένες στρατηγικές για την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας ⁽⁶⁾, τη βελτίωση της αποδοτικότητας της χρήσης των πόρων ⁽⁷⁾ και την επιτάχυνση της μετάβασης σε μια ασφαλή και αειφόρο οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών ⁽⁸⁾. Η Επιτροπή ενσωμάτωσε επίσης περιβαλλοντικούς προβληματισμούς και στόχους σε πρωτοβουλίες που ανελήφθησαν πρόσφατα σε άλλους βασικούς τομείς άσκησης πολιτικής, μεταξύ των οποίων η ενέργεια ⁽⁹⁾ και οι μεταφορές ⁽¹⁰⁾, και επιδίωξε να ενισχύσει την παροχή περιβαλλοντικών οφελών μέσω μεταρρυθμίσεων των πολιτικών της Ένωσης για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, την αλιεία και τη συνοχή, χρησιμοποιώντας ως βάση τα μέχρι σήμερα επιτεύγματα. Στο πλαίσιο αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντική η τήρηση των απαιτήσεων πολλαπλής συμμόρφωσης διότι συμβάλλει στην αειφορία της γεωργίας με την προώθηση της προστασίας ευπαθών οικοσυστημάτων, όπως είναι οι υδάτινες μάζες, το έδαφος και τα ενδιαιτήματα για τα είδη.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1067· The European Environment — State and outlook 2010: Assessment of Global Megatrends (Το ευρωπαϊκό περιβάλλον — Κατάσταση και προοπτικές το 2010: Εκτίμηση των παγκόσμιων μεγατάσεων) (ΕΟΠ 2010).

⁽²⁾ Έκθεση της επιτροπής υψηλού επιπέδου για την παγκόσμια αειφορία, που έχει συσταθεί από τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, με τον τίτλο «Resilient People, Resilient Planet: A future worth choosing» (Ανθεκτικά άτομα, ανθεκτικός πλανήτης: αξία επιλογής μέλλοντος), 2012.

⁽³⁾ Έχουν προσδιοριστεί τρεις κατωφλίου που συνδέονται με εννέα «πλανητικά όρια», των οποίων η υπέρβαση θα μπορούσε να προκαλέσει μη αναστρέψιμες αλλαγές, με δυνητικά καταστροφικές συνέπειες για τους ανθρώπους, και τα οποία περιλαμβάνουν τα εξής: κλιματική αλλαγή, απώλεια βιοποικιλότητας, παγκόσμια χρήση γλυκών υδάτων, οξίνιση των ωκεανών, κύκλοι αζώτου και φωσφόρου και αλλαγή των χρήσεων γης (*Ecology and Society*, τόμος 14, τεύχος 2, 2009).

⁽⁴⁾ Σύμφωνα με άρθρο του περιοδικού *Stern* σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αν δεν αναληφθεί δράση, το συνολικό κόστος της κλιματικής αλλαγής θα αντιστοιχεί στην απώλεια τουλάχιστον του 5 % του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) ετησίως. Εάν μάλιστα ληφθεί υπόψη ένα ευρύτερο φάσμα κινδύνων και επιπτώσεων, το ποσοστό αυτό θα μπορούσε να φθάσει στο 20 % του ΑΕΠ.

⁽⁵⁾ Περιβαλλοντικές προοπτικές του ΟΟΣΑ έως το 2050: Οι συνέπειες της αδράνειας (έκδοση, 2012).

⁽⁶⁾ COM(2011) 244.

⁽⁷⁾ COM(2011) 571.

⁽⁸⁾ COM(2011) 112.

⁽⁹⁾ COM(2011) 885.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 144.

13. Η Ένωση έχει αναλάβει μεγάλο αριθμό νομικά υποχρεωτικών δεσμεύσεων στο πλαίσιο πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών καθώς και πολιτικά υποχρεωτικές περιβαλλοντικές δεσμεύσεις, μεταξύ άλλων εκείνες που συμφωνήθηκαν στη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρο ανάπτυξη (διάσκεψη Ρίο + 20) ⁽¹⁾. Το έγγραφο των αποτελεσμάτων της διάσκεψης Ρίο + 20 αναγνωρίζει ότι η πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία είναι σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης και της εξάλειψης της φτώχειας. Το έγγραφο καθορίζει πλαίσιο δράσης που καλύπτει και τις τρεις διαστάσεις της αειφόρου ανάπτυξης (περιβάλλον, κοινωνία και οικονομία), πολλές από τις οποίες αντικατοπτρίζονται στους στόχους προτεραιότητας του 7ου ΠΔΠ. Στη διάσκεψη Ρίο + 20 συμφωνήθηκε επίσης να καθοριστούν στόχοι αειφόρου ανάπτυξης που συνάδουν με το αναπτυξιακό πρόγραμμα του ΟΗΕ για τη μετά το 2015 περίοδο και είναι ενσωματωμένοι σε αυτό, προκειμένου να ενισχυθεί το θεσμικό πλαίσιο και να χαραχθεί στρατηγική χρηματοδότησης της αειφόρου ανάπτυξης. Στη διάσκεψη Ρίο + 20 εγκρίθηκε επίσης δεκαετής πλαίσιο προγραμμάτων για την αειφόρο καταναλωση και παραγωγή. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει τώρα να εξασφαλίσουν την υλοποίηση αυτών των δεσμεύσεων εντός της Ένωσης και θα πρέπει να προωθήσουν την εφαρμογή τους σε παγκόσμιο επίπεδο.
14. Το 7ο ΠΔΠ συμπληρώνει τις προσπάθειες αυτές καθορίζοντας στόχους προτεραιότητας προς επίτευξη από την Ένωση κατά την περίοδο έως το 2020. Το 7ο ΠΔΠ στηρίζει την εφαρμογή και ενθαρρύνει την ανάληψη δράσης σε όλα τα επίπεδα και προωθεί επενδύσεις που συνδέονται με το περιβάλλον και το κλίμα, επίσης το 2020 και μετέπειτα.
15. Σε πολλές περιπτώσεις, για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας θα απαιτηθεί η λήψη μέτρων πρωτίστως σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας. Σε άλλες περιπτώσεις, θα χρειαστούν συμπληρωματικά μέτρα σε επίπεδο Ένωσης και σε διεθνές επίπεδο. Οι πολίτες θα πρέπει επίσης να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο και να ενημερώνονται επαρκώς για την περιβαλλοντική πολιτική. Δεδομένου ότι η περιβαλλοντική πολιτική αποτελεί τομέα συναρμοδιότητας στην Ένωση, ένας από τους στόχους του 7ου ΠΔΠ είναι να δημιουργήσει αίσθημα κοινότητας κοινών σκοπών και στόχων και να εξασφαλίσει ισοτιμία για τις επιχειρήσεις και τις δημόσιες αρχές. Οι σαφείς σκοποί και στόχοι παρέχουν επίσης στους πολιτικούς ιδρυόντες και στα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, μεταξύ των οποίων περιφέρειες και πόλεις, επιχειρήσεις και κοινωνικούς εταίρους, αλλά και ιδιώτες, αίσθηση προσανατολισμού και ένα προβλέψιμο πλαίσιο για την ανάληψη δράσης.
16. Η ολοκληρωμένη και συνεκτική ανάπτυξη της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής μπορούν να συμβάλουν ώστε να εξασφαλιστεί ότι η οικονομία και η κοινωνία της Ένωσης είναι καλώς προετοιμασμένες για να αντιμετωπίσουν τις προαναφερθείσες προκλήσεις. Προς τούτο απαιτείται η εστίαση σε τρεις θεματικούς στόχους:

- α) προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης·
- β) μετατροπή της Ένωσης σε μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων·
- γ) προστασία των πολιτών της Ένωσης από περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία.

Οι τρεις αυτοί στόχοι είναι αλληλένδετοι και θα πρέπει να επιδιωχθούν παράλληλα. Η δράση που θα αναληφθεί για έναν από τους στόχους θα συμβάλει συχνά στην επίτευξη των άλλων στόχων. Για παράδειγμα, η βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση των πόρων θα ανακουφίσει τις πιέσεις που ασκούνται στο φυσικό κεφάλαιο, ενώ η ενίσχυση της ανθεκτικότητας της βάσης του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης θα αποφέρει οφέλη για την υγεία και την ευημερία του ανθρώπου. Η λήψη μέτρων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν θα αυξήσει την ανθεκτικότητα της οικονομίας και της κοινωνίας της Ένωσης και ταυτόχρονα θα τονώσει την καινοτομία και θα προστατεύσει τους φυσικούς της Ένωσης πόρους.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 1: Προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης

17. Η οικονομική ευμάρεια και η ευημερία της Ένωσης στηρίζονται στο φυσικό της κεφάλαιο, δηλαδή στη βιοποικιλότητά της, συμπεριλαμβανομένων των οικοσυστημάτων που παρέχουν βασικά αγαθά και υπηρεσίες – από τα γόνιμα εδάφη και τα πολυεργασιμικά δάση μέχρι τις παραγωγικές χερσαίες και θαλάσσιες εκτάσεις, από τα γλυκά ύδατα καλής ποιότητας και τον καθαρό αέρα μέχρι την επικοινωνία, τη ρύθμιση του κλίματος και την προστασία από φυσικές καταστροφές. Σημαντικός αριθμός νομοθετημάτων της Ένωσης αποσκοπεί στην προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου, μεταξύ άλλων η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα ⁽²⁾ και για τη θάλασσα στρατηγική ⁽³⁾, η οδηγία για τα αστικά λύματα ⁽⁴⁾, η οδηγία για τη νιτρορύπανση ⁽⁵⁾, η οδηγία για τις πλημμύρες ⁽⁶⁾, η οδηγία

⁽¹⁾ Ψήφισμα A/Res/66/288 της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.

⁽²⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ.

⁽³⁾ Οδηγία 2008/56/ΕΚ.

⁽⁴⁾ Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1991, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΕΕ L 135 της 30.5.1991, σ. 40).

⁽⁵⁾ Οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης (ΕΕ L 375 της 31.12.1991, σ. 1).

⁽⁶⁾ Οδηγία 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας (ΕΕ L 288 της 6.11.2007, σ. 27).

για τις ουσίες προτεραιότητας⁽¹⁾, η οδηγία για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και οι συναφείς οδηγίες⁽²⁾, καθώς και οι οδηγίες για τους οικοτόπους (ενδιατήματα) και για τα πτηνά⁽³⁾. Η νομοθεσία για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τις χημικές ουσίες, τις βιομηχανικές εκπομπές και για τα απόβλητα συμβάλλει επίσης στην άμβλυνση των πιέσεων που ασκούνται στο έδαφος και στη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων των οικοσυστημάτων, των ειδών και των ενδιατημάτων καθώς και στη μείωση της ελευθέρωσης θρεπτικών στοιχείων.

18. Ωστόσο, από πρόσφατες εκτιμήσεις προκύπτει ότι η απώλεια βιοποικιλότητας στην Ένωση συνεχίζεται και ότι τα περισσότερα οικοσυστήματα παρουσιάζουν σοβαρή υποβάθμιση⁽⁴⁾ λόγω διαφόρων πιέσεων. Για παράδειγμα, τα χωροκατακτητικά ξένα είδη ενέχουν σοβαρότερους κινδύνους από ό,τι είχε εκτιμηθεί στο παρελθόν για τα φυτά, την υγεία των ζώων και των ανθρώπων, το περιβάλλον και την οικονομία. Στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 καθορίζονται οι στόχοι και τα μέτρα που απαιτούνται για την αντιστροφή αυτών των αρνητικών τάσεων, την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών έως το 2020 και την αποκατάστασή τους στο μέτρο του εφικτού⁽⁵⁾. Είναι αναγκαίο να επιταχυνθεί η εφαρμογή της στρατηγικής αυτής και να επιτευχθούν οι στόχοι που αυτή περιέχει για να είναι σε θέση η Ένωση να υλοποιήσει τον σχετικό με τη βιοποικιλότητα πρωταρχικό στόχο της για το 2020. Αν και έχουν ενσωματωθεί στη στρατηγική μέτρα για τη βελτίωση της εφαρμογής των οδηγιών για τα πτηνά και για τα ενδιατήματα, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου Natura 2000, η επίτευξη του πρωταρχικού στόχου θα απαιτήσει την πλήρη εφαρμογή του συνόλου της ισχύουσας νομοθεσίας που αποσκοπεί στην προστασία του φυσικού κεφαλαίου.
19. Παρά την απαίτηση της οδηγίας-πλασίου για τα ύδατα να προστατευθούν, να αναβαθμιστούν και να αποκατασταθούν όλα τα συστήματα των επιφανειακών και υπογείων υδάτων και παρά τις σημαντικές προσπάθειες που έχουν καταβληθεί μέχρι σήμερα, η επιδιωκόμενη «καλή οικολογική κατάσταση» το αργότερο το 2015 θα επιτευχθεί πιθανότατα μόνο για το 53 % των επιφανειακών υδάτινων μαζών της Ένωσης⁽⁶⁾. Η επιδιωκόμενη έως το 2020 βάσει της οδηγίας-πλασίου για τη θαλάσσια στρατηγική «καλή περιβαλλοντική κατάσταση» δέχεται επίσης σημαντικές πιέσεις, μεταξύ άλλων λόγω της συνεχιζόμενης υπεραλίευσης, της ρύπανσης (συμπεριλαμβανομένης της υπερβρύχιας ηχορύπανσης και των θαλάσσιων απορριμμάτων) καθώς και λόγω των επιπτώσεων της υπερθέρμανσης του πλανήτη, όπως η οξίνιση, στις θάλασσες της Ευρώπης. Ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου, όπου οι περισσότερες παράκτιες χώρες δεν είναι κράτη μέλη της Ένωσης, η στενή συνεργασία εντός της Ένωσης αλλά και μεταξύ της Ένωσης και των γειτόνων της θα έχει αποφασιστική σημασία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Επίσης, ενώ οι πολιτικές της Ένωσης για τον ατμοσφαιρικό αέρα και τις βιομηχανικές εκπομπές έχουν συμβάλει στον περιορισμό πολλών μορφών ρύπανσης, τα οικοσυστήματα εξακολουθούν να πλήττονται από υπέρμετρη εναπόθεση αζώτου και θείου και ρύπανση από όζον που συνδέονται με τις εκπομπές από τις μεταφορές, την ηλεκτροπαραγωγή και τις μη αειφόρες γεωργικές πρακτικές.
20. Ως εκ τούτου, για την προστασία, τη διατήρηση, την ενίσχυση και την αξιολόγηση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης απαιτείται επίσης η αντιμετώπιση των προβλημάτων στην πηγή, μεταξύ άλλων, μέσω της πληρέστερης ενσωμάτωσης στόχων για το φυσικό κεφάλαιο στην ανάπτυξη και εφαρμογή άλλων πολιτικών, η οποία εξασφαλίζει τη συνοχή των πολιτικών και την αποκόμιση αμοιβαίων οφελών από αυτές. Το συνδεδεμένο με το περιβάλλον στοιχεία που περιλαμβάνονται στις μεταρρυθμιστικές προτάσεις της Επιτροπής, συγκεκριμένα για την ενωσιακή πολιτική στους τομείς της γεωργίας, της αλιείας και της συνοχής, υποστηρίζονται από τις προτάσεις που αποβλέπουν στην οικολογικοποίηση του προϋπολογισμού της Ένωσης βάσει του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020, έχουν σχεδιαστεί για την εξυπηρέτηση των εν λόγω στόχων. Δεδομένου ότι η γεωργία και η δασοκομία αντιπροσωπεύουν μαζί το 78 % της κάλυψης των εδαφικών εκτάσεων της Ένωσης, διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στη διατήρηση των φυσικών πόρων, ιδιαίτερα της καλής ποιότητας των υδάτων και του εδάφους, καθώς και της βιοποικιλότητας και της πολυμορφίας των πολιτισμικών τοπίων. Με την οικολογικοποίηση της ΚΓΠ θα προωθηθούν επωφελείς για το περιβάλλον γεωργικές και δασοκομικές πρακτικές όπως η διαφοροποίηση των καλλιεργειών, η προστασία των μόνιμων λειμώνων και βοσκοτόπων, και η αειφόρος αγροδασοκομία, και επίσης θα προωθηθούν ο καθορισμός και η διατήρηση γεωργικών και δασικών εκτάσεων υψηλής οικολογικής αξίας, μεταξύ άλλων, μέσω εκτατικών και παραδοσιακών πρακτικών. Θα αυξηθεί επίσης η ικανότητα του τομέα των χρήσεων γης, των αλλαγών χρήσεων γης και της δασοκομίας να λειτουργεί ως δεξαμενή άνθρακα. Ένα ουσιαστικό στοιχείο της αειφόρου γεωργίας είναι μια διαχείριση με αίσθημα ευθύνης προς τις μελλοντικές γενιές, η οποία παραμένει ταυτόχρονα αποδοτική ως προς τη χρήση πόρων και παραγωγική.
21. Η Ένωση διαθέτει τη μεγαλύτερη θαλάσσια έκταση παγκοσμίως και, επομένως, έχει μεγάλη ευθύνη για την εξασφάλιση της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στην περίπτωση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, ενώ ο θαλάσσιος τομέας προσφέρει οικονομικές ευκαιρίες που καλύπτουν από την αλιεία, τις θαλάσσιες μεταφορές και την υδατοκαλλιέργεια μέχρι τις πρώτες ύλες, την υπεράκτια παραγωγή ενέργειας και τη θαλάσσια βιοτεχνολογία, χρειάζεται μέριμνα ώστε να εξασφαλιστεί ότι η εκμετάλλευση των ευκαιριών αυτών είναι συμβατή με τη διατήρηση και την αειφόρο διαχείριση των θαλάσσιων και των παράκτιων οικοσυστημάτων. Ο συνδυασμός ενός θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού με μια ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών εντός και μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να διαδραματίσει αποτελεσματικό ρόλο στον συντονισμό της αειφόρου χρήσης των θαλάσσιων υδάτων και των παράκτιων ζωνών εφόσον συνοδεύεται από την εφαρμογή μιας βασισμένης στο οικοσύστημα προσέγγισης όσον αφορά τη διαχείριση των διαφόρων τομεακών δραστηριοτήτων στις εν λόγω περιοχές. Το θαλάσσιο περιβάλλον δεν προστατεύεται επαρκώς και τούτο οφείλεται εν μέρει στην καθυστέρηση της ολοκλήρωσης του δικτύου Natura 2000· επομένως, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες από τα κράτη μέλη. Οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές πρέπει να τυγχάνουν επίσης αποτελεσματικότερης διαχείρισης.

⁽¹⁾ Οδηγία 2008/105/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος στον τομέα της πολιτικής των υδάτων καθώς και σχετικά με την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 82/176/ΕΟΚ, 83/513/ΕΟΚ, 84/156/ΕΟΚ, 84/491/ΕΟΚ και 86/280/ΕΟΚ και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 348 της 24.12.2008, σ. 84).

⁽²⁾ Οδηγία 2008/50/ΕΚ και οδηγία 2004/107/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με το αρσενικό, το κάδμιο, τον υδράργυρο, το νικέλιο και τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες στον ατμοσφαιρικό αέρα (ΕΕ L 23 της 26.1.2005, σ. 3).

⁽³⁾ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7), και οδηγία 92/43/ΕΟΚ.

⁽⁴⁾ Τεχνική έκθεση 12/2010 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

⁽⁵⁾ Η παράγραφος 14 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 26ης Μαρτίου 2010 (EUCO 7/10) αναφέρει: «Είναι επείγουσα η ανάγκη να αναστραφούν οι συνεχιζόμενες τάσεις απώλειας βιοποικιλότητας και υποβάθμισης των οικοσυστημάτων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι προσκλημένο στο όραμα της μακροπρόθεσμης βιοποικιλότητας για το 2050 και στον στόχο για το 2020 που τέθηκε στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2010.».

⁽⁶⁾ COM(2012) 673.

22. Στο πλαίσιο της πολιτικής της Ένωσης για την κλιματική αλλαγή θα πρέπει να επεκταθεί η χρήση βασιζόμενων στο οικοσύστημα προσεγγίσεων, οι οποίες ωφελούν επίσης τη βιοποικιλότητα και την παροχή άλλων οικοσυστημικών υπηρεσιών, για τον μετριασμό της αλλαγής αυτής και την προσαρμογή σε αυτήν, ενώ άλλοι περιβαλλοντικοί στόχοι, όπως η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η προστασία του εδάφους και των υδάτων, θα πρέπει να λαμβάνονται πλήρως υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Τέλος, θα χρειαστούν νέα μέτρα για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των εκπομπών CO₂ που σχετίζονται με τις μεταφορές⁽¹⁾.
23. Η υποβάθμιση, ο κατακερματισμός και η αντίθετη προς την αειφορία χρήση της γης στην Ένωση θέτουν σε κίνδυνο την παροχή πολλών βασικών οικοσυστημικών υπηρεσιών, απειλώντας, τη βιοποικιλότητα και αυξάνοντας την τρωτότητα της Ευρώπης στην κλιματική αλλαγή και σε φυσικές καταστροφές, ενώ οδηγούν και στην υποβάθμιση του εδάφους και στην απερίμενη. Πάνω από το 25 % του εδάφους της Ένωσης πλήττεται από διάβρωση από το νερό, η οποία διακυβεύει τις λειτουργίες του εδάφους και επηρεάζει την ποιότητα των γλυκών υδάτων. Η μόλυνση και η σφράγιση του εδάφους αποτελούν επίσης μόνιμα προβλήματα. Πάνω από μισό εκατομμύριο τοποθεσίες ανά την Ένωση θεωρούνται μολυσμένες και, μέχρις ότου χαρακτηριστούν και αξιολογηθούν, θα συνεχίσουν να εκδίδουν το περιβάλλον, την οικονομία, την κοινωνία και την υγεία σε δυνητικά σοβαρούς κινδύνους. Κάθε έτος καταλαμβάνονται πάνω από 1 000 km² γης για στέγαση, βιομηχανική δραστηριότητα, μεταφορές ή αναψυχή. Αυτές οι μακροπρόθεσμες αλλαγές είναι δύσκολο ή αδύνατο να αντιστραφούν και σχεδόν πάντα συνεπάγονται συμβίβαστους μεταξύ διαφόρων κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών αναγκών. Περιβαλλοντικές παράμετροι όπως η προστασία των υδάτων και η διατήρηση της βιοποικιλότητας θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε χωροταξικές αποφάσεις σχετικά με χρήσεις γης ούτως ώστε οι αποφάσεις αυτές να καταστούν πιο αειφόρες, προκειμένου να επιτευχθεί πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου της «μηδενικής καθαρής δέσμευσης γης» έως το 2050.
24. Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί σε επίπεδο κρατών μελών για τη διασφάλιση της προστασίας του εδάφους, μεταξύ άλλων, όσον αφορά τον εντοπισμό μολυσμένων τοποθεσιών, την ευαισθητοποίηση, την έρευνα και την ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης, ποικίλλει. Ωστόσο, η πρόοδος που έχει επιτευχθεί με προσπάθειες που βασίζονται στον κίνδυνο και άλλες προσπάθειες αποκατάστασης είναι ανομοιογενής, ενώ τα αποτελέσματα στον τομέα της κοινοποίησης πληροφοριών σε επίπεδο Ένωσης είναι περιορισμένα. Η Επιτροπή, ανταποκρινόμενη στις ανησυχίες που έχουν εκφραστεί, π.χ. για τις αρνητικές επιπτώσεις στον φυσικό κύκλο ροής των υδάτων, κατάρτισε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη σφράγιση του εδάφους⁽²⁾. Περαιτέρω προσπάθειες για την ενίσχυση του ρυθμιστικού πλαισίου, την ανάπτυξη δικτύων, την ανταλλαγή γνώσεων, την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών και τον εντοπισμό παραδειγμάτων βέλτιστων πρακτικών μπορούν να συμβάλουν επίσης στην καλύτερη προστασία του εδάφους. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας για τον καθορισμό πλαισίου προστασίας του εδάφους και την τροποποίηση της οδηγίας 2004/35/EK⁽³⁾.
25. Για να μειωθούν οι πιο σημαντικές ανθρωπογενείς πιέσεις στην ξηρά, στο έδαφος και σε άλλα οικοσυστήματα στην Ευρώπη, θα ληφθούν μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί η δέουσα συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με χρήσεις γης σε όλα τα σχετικά επίπεδα. Τα αποτελέσματα της διάσκεψης Rio + 20, αναγνωρίζοντας την οικονομική και κοινωνική σημασία της καλής διαχείρισης της γης, απευθύνουν έκκληση για έναν «ουδέτερο από πλευράς υποβάθμισης του εδάφους κόσμο». Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να εξετάσουν ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος να υλοποιηθεί η δέσμευση αυτή στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει επίσης να εξετάσουν το ταχύτερο δυνατό τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα ποιότητας του εδάφους μέσω μιας στοχοθετημένης και αναλογικής προσέγγισης που βασίζεται στον κίνδυνο και εντός δεσμευτικού νομικού πλαισίου. Θα πρέπει να καθοριστούν επίσης στόχοι για την αειφόρο χρήση της γης και το έδαφος.
26. Μολονότι οι εισροές αζώτου και φωσφόρου στο περιβάλλον της Ένωσης μειώθηκαν σημαντικά κατά την τελευταία εικοσαετία, η υπέρμετρη ελευθέρωση θρεπτικών στοιχείων εξακολουθεί να επηρεάζει την ποιότητα του αέρα και των υδάτων και να έχει αρνητικές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα, προκαλώντας σημαντικά προβλήματα στην ανθρώπινη υγεία. Ειδικότερα, για να επιτευχθεί περαιτέρω σημαντική μείωση της ελευθέρωσης θρεπτικών στοιχείων, πρέπει να αντιμετωπιστεί επείγοντως η έκλυση αμμωνίας που οφείλεται στην αναποτελεσματική διαχείριση των λιπασμάτων και την ανεπαρκή επεξεργασία των λυμάτων. Απαιτούνται επίσης περισσότερες προσπάθειες για τη διαχείριση του κύκλου των θρεπτικών στοιχείων με τρόπο αποτελεσματικότερο έναντι του κόστους, αειφόρο και αποδοτικότερο ως προς τους πόρους, καθώς και για τη βελτίωση της απόδοσης κατά τη χρήση λιπασμάτων. Οι προσπάθειες αυτές επιβάλλουν την πραγματοποίηση επενδύσεων στην έρευνα και τη βελτίωση της συνοχής και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης, ώστε να αντιμετωπιστούν οι συγκεκριμένες προκλήσεις, τη θέσπιση αυστηρότερων προτύπων, όπου αυτό είναι αναγκαίο, και την ένταξη του κύκλου των θρεπτικών στοιχείων σε μια πιο ολιστική προσέγγιση, η οποία να διασυνδέει και να ενοποιεί τις υφιστάμενες πολιτικές της Ένωσης που διαδραματίζουν ρόλο στην αντιμετώπιση του ευτροφισμού και της υπέρμετρης ελευθέρωσης θρεπτικών στοιχείων, και η οποία αποτρέπει μια κατάσταση κατά την οποία οι εκπομπές θρεπτικών στοιχείων μετατοπίζονται από ένα περιβαλλοντικό μέσο σε άλλο.
27. Η δράση που θα αναληφθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα της ΕΕ, με σκοπό την αποκατάσταση τουλάχιστον του 15 % των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων στην Ένωση και την επέκταση της χρήσης Πράσινης Υποδομής (ενός εργαλείου που αποφέρει οικολογικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη μέσω φυσικών λύσεων και περιλαμβάνει χώρους πρασίνου, υδάτινα οικοσυστήματα και άλλα φυσικά χαρακτηριστικά σε χερσαίες και θαλάσσιες εκτάσεις) θα διευκολύνει την επίλυση του προβλήματος του κατακερματισμού της γης. Η δράση αυτή θα ενισχύσει περαιτέρω, σε συνδυασμό με την πλήρη εφαρμογή των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικότοπους (ενδιατήματα) και με τη στήριξη πλαισίων δράσεων προτεραιότητας, το φυσικό κεφάλαιο και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, ενώ μπορεί να προσφέρει οικονομικά συμφέροντες επιλογές για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της και για τη διαχείριση του κινδύνου φυσικών καταστροφών. Εν τω μεταξύ, οι προσπάθειες των κρατών μελών για τη χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που αυτά παρέχουν θα βελτιώσουν τη διαθεσιμότητα των δεδομένων και μαζί με την πρωτοβουλία «μηδενική καθαρή απώλεια» που έχει προγραμματιστεί για το 2015, θα συμβάλουν στη διατήρηση του αποθέματος φυσικού κεφαλαίου σε διάφορες κλίμακες. Η ενσωμάτωση της

⁽¹⁾ COM(2011) 144.⁽²⁾ SWD(2012) 101.⁽³⁾ COM(2006) 232.

οικονομικής αξίας των οικοσυστημικών υπηρεσιών στα συστήματα λογιστικής απεικόνισης και υποβολής εκθέσεων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο έως το 2020 θα έχει ως αποτέλεσμα καλύτερη διαχείριση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης.

28. Για την προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:

- α) την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επικοινωνίας, τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που αυτά παρέχουν και αποκατάσταση τουλάχιστον του 15 % των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων·
- β) τη σημαντική μείωση των επιπτώσεων των πιέσεων που ασκούνται στα μεταβατικά, παράκτια και γλυκά ύδατα (συμπεριλαμβανομένων των επιφανειακών και υπογείων υδάτων) ώστε να επιτευχθεί, να διατηρηθεί ή να ενισχυθεί η καλή κατάσταση, όπως ορίζεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα·
- γ) τη μείωση των επιπτώσεων των πιέσεων που ασκούνται στα θαλάσσια ύδατα ώστε να επιτευχθεί ή να διατηρηθεί η καλή περιβαλλοντική κατάσταση, όπως απαιτείται βάσει της οδηγίας-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, και αειφόρος διαχείριση των παράκτιων ζωνών·
- δ) την περαιτέρω μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και των επιπτώσεών της στα οικοσυστήματα και στη βιοποικιλότητά με μακροπρόθεσμο στόχο τη μη υπέρβαση κρίσιμων φορτίων και επιπέδων·
- ε) την αειφόρο διαχείριση της γης στην Ένωση, την επαρκή προστασία του εδάφους και σημαντική πρόοδο όσον αφορά την αποκατάσταση μολυσμένων τοποθεσιών·
- στ) τη διαχείριση του κύκλου των θρεπτικών στοιχείων (άζωτο και φώσφορος) με πιο αειφόρο και αποδοτικό ως προς τους πόρους τρόπο·
- ζ) την αειφόρο διαχείριση των δασών, την προστασία και ενίσχυση, στο μέτρο του δυνατού, των δασών, της βιοποικιλότητάς τους και των υπηρεσιών που παρέχουν και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών στην κλιματική αλλαγή, στις πυρκαγιές, στις καταγίνες, στην προσβολή από παράσιτα και στις ασθένειες.

Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:

- i) άμεση επιτάχυνση της εφαρμογής της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της·
- ii) πλήρης εφαρμογή του προσχεδίου για τη διαφύλαξη των υδατικών πόρων της Ευρώπης⁽¹⁾, με τη δέουσα συνεκτίμηση των ειδικών συνθηκών των κρατών μελών, και διασφάλιση ότι οι στόχοι που αφορούν την ποιότητα των υδάτων στηρίζονται επαρκώς από μέτρα πολιτικής που έχουν ως άξονα την πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή·
- iii) επείγουσα αύξηση των προσπάθειών, μεταξύ άλλων, για να εξασφαλιστεί η επίτευξη υγιών ιχθυοαποθεμάτων σύμφωνα με την κοινή αλιευτική πολιτική, την οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική και τις διεθνείς υποχρεώσεις. Καταπολέμηση της ρύπανσης και καθορισμός ενωσιακού ποσοτικού πρωταρχικού στόχου μείωσης των απορριμμάτων στη θάλασσα που θα στηρίζεται από μέτρα που έχουν ως άξονα την πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή και θα λαμβάνει υπόψη τις θαλάσσιες στρατηγικές που έχουν καθορίσει τα κράτη μέλη. Ολοκλήρωση του δικτύου προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών Natura 2000 και διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των παράκτιων ζωνών·
- iv) έγκριση και εφαρμογή της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή⁽²⁾, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στις βασικές πρωτοβουλίες και στους τομείς πολιτικής της Ένωσης·
- v) ένταση των προσπαθειών για να επιτευχθεί πλήρης συμμόρφωση με την ενωσιακή νομοθεσία για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθορισμός στρατηγικών στόχων και δράσεων για τη μετά το 2020 περίοδο·
- vi) αύξηση των προσπαθειών για τον περιορισμό της διάβρωσης του εδάφους και την αύξηση της οργανικής ύλης του, για την αποκατάσταση μολυσμένων τοποθεσιών και για την ενίσχυση της ενσωμάτωσης των σχετικών με τις χρήσεις γης πτυχών σε συντονισμένες διαδικασίες λήψης αποφάσεων με τη συμμετοχή όλων των σχετικών επιπέδων διακυβέρνησης, και υποστήριξη αυτών των προσπαθειών από την έγκριση στόχων για το έδαφος και για τη γη ως πόρο, καθώς και χωροταξικών στόχων·
- vii) λήψη περαιτέρω μέτρων για τη μείωση των εκπομπών αζώτου και φωσφόρου, συμπεριλαμβανομένων όσων προέρχονται από αστικά και βιομηχανικά λύματα και από τη χρήση λιπασμάτων, μεταξύ άλλων, μέσω καλύτερου ελέγχου στην πηγή, και αξιοποίηση εκπομπών φωσφόρου·
- viii) κατάστροφή και εφαρμογή μιας ανανεωμένης δασικής στρατηγικής της Ένωσης, η οποία θα καλύπτει τις πολλαπλές ανάγκες που ικανοποιούν τα δάση και τα πολλαπλά οφέλη τους και θα συμβάλλει σε μια πιο στρατηγική προσέγγιση της προστασίας και της ενίσχυσης των δασών, μεταξύ άλλων, μέσω μιας αειφόρου διαχείρισης των δασών·

(1) COM(2012) 673.

(2) COM(2013) 216.

ix) ενίσχυση της ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης του κοινού στην Ένωση σχετικά με την περιβαλλοντική πολιτική.

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 2: Μετατροπή της Ένωσης σε μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων

29. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» επιδιώκει να προαγάγει την αειφόρο οικονομική μεγέθυνση μέσω της ανάπτυξης μιας ανταγωνιστικότερης οικονομίας χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών που χρησιμοποιεί τους πόρους με αποδοτικό και αειφόρο τρόπο. Η εμβληματική πρωτοβουλία «Αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη», που εντάσσεται σε αυτήν τη στρατηγική, αποσκοπεί στη στήριξη της στροφής προς μια οικονομία που χρησιμοποιεί με αποδοτικό τρόπο όλους τους πόρους, αποσυνδέει πλήρως την οικονομική μεγέθυνση από τη χρήση πόρων και ενέργειας και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της, μειώνει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα μέσω της αποδοτικότητας και της καινοτομίας και προάγει την ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού και των πόρων, μεταξύ άλλων, μέσω της μείωσης της συνολικής χρήσης των πόρων. Ο χάρτης πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη και ο χάρτης πορείας για τη μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών⁽¹⁾ αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους της εμβληματικής πρωτοβουλίας, καθώς καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικά μέτρα υλοποίησης των εν λόγω στόχων και θα πρέπει να στηρίζονται από την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, η εταιρική σχέση μεταξύ της Ένωσης, των κρατών μελών και της βιομηχανίας της στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης βιομηχανικής πολιτικής της Ένωσης θα παράσχει το μέσο για την ενίσχυση των επενδύσεων και της καινοτομίας σε έξι αγορές ανάπτυξης που σχετίζονται με την πράσινη οικονομία⁽²⁾.
30. Προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα σε συνθήκες απόδοσης των τιμών των πόρων, ανεπάρκειας, περιορισμών στην προσφορά πρώτων υλών και εξάρτησης από τις εισαγωγές, απαιτείται καινοτομία σε όλο το φάσμα της οικονομίας για τη βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση των πόρων. Ο επιχειρηματικός τομέας αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμη της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της οικοκαινοτομίας. Ωστόσο, οι αγορές δεν θα επιτύχουν αποτελέσματα μόνο με τα δικά τους μέσα, και ιδιαίτερα οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), προκειμένου να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, χρειάζονται ειδική στήριξη κατά την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, μεταξύ άλλων, μέσω εταιρικών σχέσεων έρευνας και καινοτομίας στον τομέα των αποβλήτων⁽³⁾. Τα κυβερνητικά μέτρα, σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών, είναι θεμελιώδους σημασίας για την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών πλατφόρμας των επενδύσεων και της οικοκαινοτομίας, τονώνοντας την ανάπτυξη αειφόρων επιχειρηματικών ή τεχνολογικών λύσεων για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και την προώθηση αειφόρων προτύπων χρήσης των πόρων⁽⁴⁾.
31. Η βασική αυτή απαίτηση για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων συνοδεύεται και από σημαντικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη και μπορεί να τονώσει την ανταγωνιστικότητα. Η δυνητική αύξηση των θέσεων εργασίας που επιφέρει ο μετασχηματισμός σε μια ασφαλή και αειφόρο οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επίτευξη των σχετικών με την απασχόληση στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁽⁵⁾. Η απασχόληση στον κλάδο των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και υπηρεσιών στην Ένωση αυξάνεται κατά περίπου 3 % ετησίως τα τελευταία έτη⁽⁶⁾. Η παγκόσμια αγορά για τις οικοβιομηχανίες υπολογίζεται σε τουλάχιστον ένα τρισεκατομμύριο EUR⁽⁷⁾ και προβλέπεται σχεδόν να διπλασιαστεί κατά την επόμενη δεκαετία. Οι ευρωπαϊκές εταιρείες έχουν ήδη το παγκόσμιο προβάδισμα όσον αφορά την ανακύκλωση και την ενεργειακή απόδοση και θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να επωφεληθούν από αυτή την αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης, με στήριξη από το σχέδιο δράσης για την οικοκαινοτομία⁽⁸⁾. Για παράδειγμα, μόνο στον ευρωπαϊκό κλάδο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αναμένεται να δημιουργηθούν περισσότερες από 400 000 νέες θέσεις εργασίας έως το 2020⁽⁹⁾. Η αειφόρος βιοοικονομία μπορεί επίσης να συμβάλει στην ευφυή και πράσινη ανάπτυξη στην Ευρώπη και, την ίδια στιγμή, θα ωφεληθεί από τη βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση των πόρων.
32. Η πλήρης εφαρμογή της δέσμης μέτρων της Ένωσης για το κλίμα και την ενέργεια είναι θεμελιώδους σημασίας προκειμένου να φθάσει η Ένωση τα ορόσημα που έχουν καθοριστεί για το 2020 και να οικοδομηθεί μια ανταγωνιστική, ασφαλή και αειφόρο οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών μέχρι το 2050. Ενώ η Ένωση βρίσκεται σε σωστή πορεία προς τη μείωση των εγχώριων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2020 κατά 20 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990, η επίτευξη του στόχου του 20 % όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση θα απαιτήσει πολύ ταχύτερες βελτιώσεις της απόδοσης και αλλαγή συμπεριφοράς. Η νέα οδηγία για την ενεργειακή απόδοση⁽¹⁰⁾ αναμένεται να συμβάλει σημαντικά προς τον σκοπό αυτό και θα μπορούσε να συμπληρωθεί με απαιτήσεις απόδοσης όσον αφορά την κατανάλωση ενέργειας των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά της Ένωσης. Η συνολική αξιολόγηση της διαθεσιμότητας αειφόρου βιομάζας είναι επίσης σημαντική υπό το πρίσμα της συνεχιζόμενης ανόδου της ζήτησης ενέργειας και της υπό εξέλιξη δημόσιας συζήτησης για τις συγκρούσεις μεταξύ των χρήσεων γης για την παραγωγή τροφίμων και των χρήσεων γης για την παραγωγή βιοενέργειας. Έχει επίσης ουσιαστική σημασία να εξασφαλιστεί η αειφόρος και αποδοτική παραγωγή και χρήση της βιομάζας σε όλες τις μορφές της καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής της, ώστε να ελαχιστοποιηθούν ή να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και το κλίμα, και μάλιστα με τη δέουσα συνεκτίμηση του οικονομικού πλαισίου των διαφόρων χρήσεων της βιομάζας ως πόρου. Αυτό θα συμβάλει στη δημιουργία μιας οικονομίας χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών.

⁽¹⁾ COM(2011) 112.

⁽²⁾ COM(2012) 582, με τίτλο «Μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή βιομηχανία για την ανάπτυξη και την οικονομική ανάκαμψη».

⁽³⁾ Η αρχή IX της «Small Business Act» για την Ευρώπη προβλέπει δράσεις για την παροχή δυνατότητας στις ΜΜΕ να μετατρέψουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις σε ευκαιρίες [COM(2008) 394].

⁽⁴⁾ Fostering Innovation for Green Growth (Προώθηση της καινοτομίας για πράσινη ανάπτυξη) (ΟΟΣΑ, 2011) και The Eco-Innovation Gap: An economic opportunity for business (Το κενό οικοκαινοτομίας: οικονομική ευκαιρία για τις επιχειρήσεις) (ΕΙΟ, 2012).

⁽⁵⁾ COM(2012) 173.

⁽⁶⁾ Το 2008 η οικοβιομηχανία της ΕΕ απασχολούσε περίπου 2,7 εκατ. άτομα, αριθμός που μπορεί να φθάσει τα 3,4 εκατ. περίπου το 2012 (Ecorys, 2012).

⁽⁷⁾ «The number of Jobs dependent on the Environment and Resource Efficiency improvements» (ECORYS 2012).

⁽⁸⁾ COM(2011) 899.

⁽⁹⁾ The impact of renewable energy policy on economic growth and employment in the EU (Ο αντίκτυπος της πολιτικής για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στην οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση στην ΕΕ) (Employ-RES, 2009).

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1).

33. Για να ανταποκριθεί η Ένωση στις παγκόσμιες προσπάθειες κατά το μερίδιο που της αναλογεί θα χρειαστεί να συμβάλουν όλοι οι τομείς της οικονομίας στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η Ένωση πρέπει να συμφωνήσει σχετικά με τα επόμενα στάδια του κλιματικού και ενεργειακού πλαισίου της πέραν του 2020, ώστε να προετοιμαστεί για τις διεθνείς διαπραγματεύσεις με αντικείμενο μια νέα, νομικά δεσμευτική συμφωνία, αλλά και να παράσχει στα κράτη μέλη, στη βιομηχανία και σε άλλους τομείς ένα σαφές νομικά δεσμευτικό πλαίσιο και στόχο (στόχους) για τις αναγκαίες μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επενδύσεις στη μείωση των εκπομπών, την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ως εκ τούτου, η Ένωση πρέπει να εξετάσει επιλογές πολιτικής για τη σταδιακή και οικονομικά συμφέρουσα μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών, λαμβάνοντας υπόψη τα ενδεικτικά ορόσημα που προβλέπονται στον χάρτη πορείας για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών έως το 2050, που θα χρησιμεύσει ως βάση για περαιτέρω εργασίες. Η Πράσινη Βίβλος σχετικά με ένα πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το έτος 2030 ⁽¹⁾ αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση. Ο χάρτης πορείας για την ενέργεια με ορίζοντα το 2050 και η Λευκή Βίβλος για τις μεταφορές πρέπει να υποστηριχθούν από ισχυρά πλαίσια πολιτικής. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να καταστρώσουν και να θέσουν σε εφαρμογή μακροπρόθεσμες, οικονομικά συμφέρουσες στρατηγικές ανάπτυξης με χαμηλά επίπεδα ανθρακούχων εκπομπών για την επίτευξη του στόχου της Ένωσης να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 80 % έως 95 % μέχρι τα μέσα του αιώνα, σε σύγκριση με το 1990, στο πλαίσιο της παγκόσμιας προσπάθειας για τη συγκράτηση της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη σε λιγότερο από 2 °C σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, και στο πλαίσιο των μειώσεων που είναι αναγκαία να πραγματοποιήσουν οι ανεπτυγμένες χώρες ως ομάδα, σύμφωνα με στοιχεία παρεχόμενα από τη διακυβερνητική διάσκεψη για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC). Το σύστημα εμπορίας εκπομπών της Ένωσης θα εξακολουθήσει να αποτελεί κεντρικό πυλώνα της κλιματικής πολιτικής της Ένωσης μετά το 2020, και θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διαρθρωτικής μεταρρύθμισης προκειμένου να παρασχεθούν κίνητρα για επενδύσεις χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Η Ένωση, σεβόμενη τις διεθνείς δεσμεύσεις της και σε συνεργασία με τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος (UNFCCC), θα πρέπει να στηρίξει τις αναπτυσσόμενες χώρες στις προσπάθειές τους να μετριάσουν την κλιματική αλλαγή μέσω της δημιουργίας ικανοτήτων, της χρηματοδοτικής ενίσχυσης και της μεταφοράς τεχνολογίας.
34. Η αφομοίωση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών από τη βιομηχανία βάσει της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές ⁽²⁾ θα έχει ως αποτέλεσμα πρότυπα βελτιωμένης χρήσης των πόρων και μειωμένες εκπομπές σε πάνω από 50 000 μεγάλες βιομηχανικές εγκαταστάσεις στην Ένωση και, κατ' επέκταση, θα συμβάλει σημαντικά στην τόνωση της ανάπτυξης καινοτόμων τεχνικών, στην οικολογικοποίηση της οικονομίας και στη μακροπρόθεσμη μείωση του κόστους για τη βιομηχανία. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να ενθαρρυνθεί περαιτέρω με την εφαρμογή, εκ μέρους της βιομηχανίας, συστημάτων οικολογικής διαχείρισης όπως το EMAS ⁽³⁾.
35. Το πεδίο εφαρμογής ορισμένων υφιστάμενων μέσων πολιτικής στον τομέα της παραγωγής και κατανάλωσης είναι περιορισμένο. Είναι αναγκαία η δημιουργία πλαισίου το οποίο θα δίδει τα κατάλληλα μηνύματα στους παραγωγούς και τους καταναλωτές για την προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της κυκλικής οικονομίας. Θα ληφθούν μέτρα για την περαιτέρω βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων και υπηρεσιών που κυκλοφορούν στην αγορά της Ένωσης σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την αύξηση της προσφοράς περιβαλλοντικά αειφόρων προϊόντων και την ενθάρρυνση σημαντικής στροφής της καταναλωτικής ζήτησης προς τα εν λόγω προϊόντα. Αυτό θα επιτευχθεί με ένα ισόρροπο μείγμα κινήτρων για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ), αγορακεντρικών μέσων και κανονισμών για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των εργασιών και των προϊόντων τους. Οι καταναλωτές θα πρέπει να λαμβάνουν ακριβείς, εύκολα κατανοητές και αξιόπιστες πληροφορίες για τα προϊόντα που αγοράζουν, μέσω σαφούς και συνεκτικής επισήμανσης, όπου θα περιλαμβάνονται και περιβαλλοντικοί ισχυρισμοί. Οι συσκευασίες θα πρέπει να βελτιστοποιηθούν για να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, θα πρέπει δε να στηριχθούν αποδοτικά, από πλευράς πόρων, επιχειρηματικά πρότυπα, όπως είναι τα συστήματα προϊόντος-υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της μίσθωσης προϊόντων. Η υφιστάμενη νομοθεσία περί των προϊόντων, όπως οι οδηγίες για τον οικολογικό σχεδιασμό και για την επισήμανση της ενεργειακής κατανάλωσης ⁽⁴⁾ και ο κανονισμός για το οικολογικό σήμα ⁽⁵⁾, θα επανεξεταστεί με σκοπό τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων και της αποδοτικότητάς τους από πλευράς χρήσης των πόρων, σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, και την εξέταση των υφιστάμενων διατάξεων εντός ενός πιο συνεκτικού πολιτικού και νομοθετικού πλαισίου για την αιεφόρο παραγωγή και κατανάλωση στην Ένωση ⁽⁶⁾. Μέσω αυτού του πλαισίου, που βασίζεται σε δείκτες κύκλου ζωής, αναμένεται να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του κατακερματισμού και του περιορισμένου πεδίου εφαρμογής του υφιστάμενου κεκτημένου στον τομέα της αιεφόρου κατανάλωσης και παραγωγής και να εντοπιστούν και, εάν είναι αναγκαίο, να καλυφθούν κενά στην πολιτική, τα κίνητρα και τη νομοθεσία, προκειμένου να διασφαλιστούν ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των προϊόντων και των υπηρεσιών.
36. Δεδομένου ότι το 80 % του συνόλου των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός προϊόντος κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του δημιουργείται κατά τη φάση σχεδιασμού του, το πλαίσιο πολιτικής της Ένωσης θα πρέπει να εξασφαλίζει τον «οικολογικό σχεδιασμό» των προϊόντων προτεραιότητας που διατίθενται στην αγορά της Ένωσης, με σκοπό τη βελτιστοποίηση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση των πόρων και των υλικών. Τούτο θα πρέπει να καλύπτει, μεταξύ άλλων, την αντοχή του προϊόντος, τη δυνατότητα επισκευής, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης, το ανακυκλωμένο περιεχόμενο

⁽¹⁾ COM(2013) 169.

⁽²⁾ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) (ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1).

⁽⁴⁾ Οδηγία 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα (ΕΕ L 285 της 31.10.2009, σ. 10) και οδηγία 2010/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαΐου 2010, για την ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας και λοιπών πόρων από τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα μέσω της επισήμανσης και της παροχής ομοιόμορφων πληροφοριών σχετικά με αυτά (ΕΕ L 153 της 18.6.2010, σ. 1).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 66/2010 Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με το οικολογικό σήμα της ΕΕ (EU Ecolabel) (ΕΕ L 27 της 30.1.2010, σ. 1).

⁽⁶⁾ Η νομοθεσία για τον οικολογικό σχεδιασμό, την επισήμανση της ενεργειακής κατανάλωσης, το οικολογικό σήμα, το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και τις αδέμετες εμπορικές πρακτικές πρόκειται να αναθεωρηθεί πριν από το 2015.

- και τη διάρκεια ζωής του προϊόντος. Τα προϊόντα αυτά θα πρέπει να προέρχονται από αειφόρο πηγή και να σχεδιάζονται με την προοπτική της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης. Οι σχετικές απαιτήσεις πρέπει να μπορούν να εφαρμοστούν και να επιβληθούν. Θα ενταθούν οι προσπάθειες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο για την άρση των εμποδίων στα οποία προσκρούει η οικοκαينوτομία ⁽¹⁾, και την αποδέσμευση του πλήρους δυναμικού των ευρωπαϊκών οικονομικών, ώστε να προκύψουν οφέλη από πλευράς πράσινων θέσεων εργασίας και οικονομικής μεγέθυνσης.
37. Για τη διαμόρφωση πλαισίου δράσης με σκοπό τη βελτίωση των πτυχών που αφορούν την αποδοτική χρήση των πόρων πέραν των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ενέργειας, θα καθοριστούν στόχοι μείωσης των συνολικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων της κατανάλωσης καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, ιδίως στους τομείς της διατροφής, της στέγασης και της κινητικότητας ⁽²⁾. Οι εν λόγω τομείς ευθύνονται συνολικά για το 80 % σχεδόν των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της κατανάλωσης. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εξεταστούν δείκτες και στόχοι για το αποτύπωμα στη γη, το νερό, τις ύλες και τον άνθρακα καθώς και για τον ρόλο τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Στα αποτελέσματα της διάσκεψης Plo + 20 αναγνωρίστηκε η ανάγκη να μειωθούν σημαντικά οι απώλειες και τα απόβλητα τροφίμων μετά τη συγκομιδή και σε άλλα σημεία σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα. Η Επιτροπή θα πρέπει να παρουσιάσει συνολική στρατηγική για την καταπολέμηση των περιττών αποβλήτων τροφίμων και να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη στον αγώνα κατά της υπερμετρικής παραγωγής αποβλήτων τροφίμων. Εν προκειμένω, θα ήταν χρήσιμη, κατά περίπτωση, η λήψη μέτρων για την αύξηση της λιπασματοποίησης και αναερόβιας ζύμωσης των απορριπτόμενων τροφίμων.
38. Επιπλέον των υποχρεωτικών απαιτήσεων για ορισμένες κατηγορίες προϊόντων στο πλαίσιο των πράσινων δημόσιων συμβάσεων ⁽³⁾, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει προαιρετικά σχέδια δράσης και πολλά έχουν θέσει στόχους για συγκεκριμένες ομάδες προϊόντων. Υπάρχουν, ωστόσο, σημαντικά περιθώρια για περαιτέρω μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των διοικητικών υπηρεσιών όλων των βαθμίδων, μέσω των αποφάσεων που λαμβάνουν σχετικά με προμήθειες. Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να λάβουν και άλλα μέτρα προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της εφαρμογής κριτηρίων πράσινων συμβάσεων τουλάχιστον στο 50 % των δημόσιων διαγωνισμών. Η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο να προτείνει τομεακή νομοθεσία για την επιβολή υποχρεωτικών απαιτήσεων πράσινων δημόσιων συμβάσεων για πρόσθετες κατηγορίες προϊόντων και να καθορίσει το πεδίο εφαρμογής της τακτικής παρακολούθησης της προόδου των κρατών μελών βάσει κατάλληλων δεδομένων των κρατών μελών, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη την ανάγκη ελαχιστοποίησης του επιπέδου διοικητικού φόρτου. Θα πρέπει να αναπτυχθούν εθελοντικά δίκτυα πράσινων αγοραστών.
39. Υπάρχουν επίσης σημαντικές δυνατότητες βελτίωσης της πρόληψης και διαχείρισης αποβλήτων στην Ένωση ώστε να γίνεται καλύτερη χρήση των πόρων, να ανοίξουν νέες αγορές, να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και να ελαττωθεί η εξάρτηση από τις εισαγωγές πρώτων υλών, με ταυτόχρονη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον ⁽⁴⁾. Στην Ένωση παράγονται ετησίως 2,7 δισεκατ. τόνοι αποβλήτων, από τα οποία οι 98 εκατ. τόνοι (4 %) είναι επικίνδυνα απόβλητα. Το 2011, η κατά κεφαλή παραγωγή αστικών αποβλήτων ανήλθε κατά μέσο όρο σε 503 kg σε ολόκληρη την Ένωση, ενώ η τιμή αυτή όσον αφορά τα μεμονωμένα κράτη μέλη κυμαίνεται μεταξύ 298 σε 718 kg. Κατά μέσον όρο, μόνο το 40 % των στερεών αποβλήτων προετοιμάζεται για επαναχρησιμοποίηση ή ανακυκλώνεται, ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε ποσοστό 70 %, αποδεικνύοντας ότι τα απόβλητα θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται ως ένας από τους βασικούς πόρους της Ένωσης. Ταυτόχρονα, πολλά κράτη μέλη διοχετεύουν πάνω από το 75 % των αστικών αποβλήτων τους σε χώρους υγειονομικής ταφής ⁽⁵⁾.
40. Η μετατροπή των αποβλήτων σε πόρο, όπως ζητεί ο χάρτης πορείας για την αποδοτική χρήση των πόρων, προϋποθέτει την πλήρη εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας περί αποβλήτων σε ολόκληρη την Ένωση, η οποία βασίζεται στην αυστηρή εφαρμογή της ιεράρχησης των αποβλήτων και καλύπτει διάφορους τύπους αποβλήτων ⁽⁶⁾. Απαιτούνται πρόσθετες προσπάθειες προκειμένου να μειωθεί η κατά κεφαλή παραγωγή αποβλήτων και η παραγωγή αποβλήτων σε απόλυτες τιμές. Για να επιτευχθούν οι στόχοι της αποδοτικότητας κατά τη χρήση των πόρων, είναι επίσης απαραίτητο να περιοριστεί η ανάκτηση ενέργειας στα μη ανακυκλώσιμα υλικά ⁽⁷⁾, να καταργηθεί σταδιακά η υγειονομική ταφή των ανακυκλώσιμων ή ανακτήσιμων αποβλήτων ⁽⁸⁾, να εξασφαλιστεί υψηλής ποιότητας ανακύκλωση όταν η χρήση του ανακυκλωμένου υλικού δεν έχει συνολικά δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία, και να αναπτυχθούν αγορές δευτερογενών πρώτων υλών. Θα χρειαστεί διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται οι σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, όπως συμφωνήθηκε στη διάσκεψη Plo + 20. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, θα πρέπει να εφαρμοστούν συστηματικότερα σε ολόκληρη την Ένωση αγορακεντρικά μέσα και άλλα μέτρα που να ευνοούν την πρόληψη, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση, συμπεριλαμβανομένης της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, ενώ θα πρέπει να υποστηριχθεί η ανάπτυξη μη τοξικών κύκλων υλικών. Θα πρέπει να αρθούν τα εμπόδια στα οποία προσκρούουν οι δραστηριότητες ανακύκλωσης στην εσωτερική αγορά της Ένωσης και να επανεξεταστούν οι υφιστάμενοι στόχοι όσον αφορά την πρόληψη, την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση, την ανάκτηση και την εκτροπή σε χώρους υγειονομικής ταφής, προς την κατεύθυνση μιας «κυκλικής» οικονομίας που έχει ως άξονα τον κύκλο ζωής, με κλιμακωτή χρήση των πόρων και σχεδόν μηδενικά υπολειμματικά απόβλητα.

⁽¹⁾ COM(2011) 899.

⁽²⁾ Η ετήσια παραγωγή αποβλήτων τροφίμων στην Ένωση ανέρχεται σε περίπου 89 εκατ. τόνους, ποσότητα που αντιστοιχεί σε 179 kg κατά κεφαλή (BIO Intelligence Service, 2010). Οι αθροιστικές επιπτώσεις της στέγασης και των υποδομών αντιπροσωπεύουν περίπου το 15-30 % του συνόλου των περιβαλλοντικών πιέσεων που σχετίζονται με την κατανάλωση στην Ευρώπη και συνεισφέρουν περίπου 2,5 τόνους ισοδύναμου CO₂ κατά κεφαλή ετησίως [SEC(2011) 1067].

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 106/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με το κοινό πρόγραμμα επισημάνσεως της ενεργειακής απόδοσης του εξοπλισμού γραφείου (EE L 39 της 13.2.2008, σ. 1), οδηγία 2009/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών οχημάτων οδικών μεταφορών (EE L 120 της 15.5.2009, σ. 5), και η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση.

⁽⁴⁾ Για παράδειγμα, η πλήρης εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας περί αποβλήτων θα είχε ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση 72 δισεκατ. EUR ετησίως, την αύξηση κατά 42 δισεκατ. EUR του ετήσιου κύκλου εργασιών του κλάδου της διαχείρισης και ανακύκλωσης αποβλήτων της Ένωσης και τη δημιουργία 400 000 και πλέον θέσεων εργασίας έως το 2020.

⁽⁵⁾ Eurostat Stat 13/33 Αστικά απόβλητα 2011.

⁽⁶⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ.

⁽⁷⁾ Στο άρθρο 3 σημείο 17 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, ως «ανακύκλωση» ορίζεται «οιαδήποτε εργασία ανάκτησης με την οποία τα απόβλητα μετατρέπονται εκ νέου σε προϊόντα, υλικά ή ουσίες που προορίζονται είτε να εξυπηρετήσουν και πάλι τον αρχικό τους σκοπό είτε άλλους σκοπούς. Περιλαμβάνει την επανεπεξεργασία οργανικών υλικών αλλά όχι την ανάκτηση ενέργειας και την επανεπεξεργασία σε υλικά που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ως καύσιμα ή σε εργασίες επίχωσης».

⁽⁸⁾ Στο άρθρο 3 σημείο 15 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, ως «ανάκτηση» ορίζεται «οιαδήποτε εργασία της οποίας το κύριο αποτέλεσμα είναι ότι απόβλητα εξυπηρετούν ένα χρήσιμο σκοπό αντικαθιστώντας άλλα υλικά τα οποία, υπό άλλες συνθήκες, θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση συγκεκριμένης λειτουργίας, ή ότι απόβλητα υφίστανται προετοιμασία για την πραγματοποίηση αυτής της λειτουργίας, είτε στην εγκατάσταση είτε στο γενικότερο πλαίσιο της οικονομίας. [...]».

41. Θα δοθεί επίσης προτεραιότητα στην αποδοτική χρήση των πόρων στον κλάδο των υδάτων, ώστε να διευκολυνθεί η επίτευξη καλής κατάστασης των υδάτων. Μολονότι όλο και περισσότερα τμήματα της Ευρώπης πλήττονται από ξηρασία και λειψυδρία, συνεχίζεται η σπατάλη του διαθέσιμου νερού της Ευρώπης, εκτιμώμενη σε ποσοστό 20-40 %, π.χ. λόγω των διαρροών στο σύστημα διανομής ή της ανεπαρκούς υιοθέτησης τεχνολογιών αποδοτικής χρήσης του νερού. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα μοντέλα, υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια για βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση του νερού στην Ένωση. Επιπλέον, η άνοδος της ζήτησης και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αναμένεται να αυξήσουν σημαντικά την πίεση που δέχονται οι υδατικοί πόροι της Ευρώπης. Μα δεδομένα αυτά, η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να εξασφαλίσουν, έως το 2020, ότι οι πολίτες έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό και ότι η υδροληψία σέβεται τα όρια των διαθέσιμων ανανεώσιμων υδατικών πόρων, με στόχο τη διατήρηση, επίτευξη ή βελτίωση της καλής κατάστασης των υδάτων όπως ορίζεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα, μεταξύ άλλων, με τη βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση του νερού μέσω της αξιοποίησης μηχανισμών της αγοράς, όπως η τιμολόγηση του νερού που αντανακλά την πραγματική του αξία, καθώς και άλλων εργαλείων, όπως η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση⁽¹⁾. Οι τομείς με τη μεγαλύτερη κατανάλωση, όπως η ενέργεια και η γεωργία, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να δίδουν προτεραιότητα στην πλέον αποδοτική, από πλευράς πόρων, χρήση του νερού. Η πρόοδος θα διευκολυνθεί με την ταχύτερη επίδειξη και ευρεία εκμετάλλευση καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων και επιχειρηματικών μοντέλων, με βάση το στρατηγικό σχέδιο εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Καινοτομίας για το νερό.

42. Ένα μακροπρόθεσμο και προβλέψιμο πλαίσιο πολιτικής σε όλους αυτούς τους τομείς θα συμβάλει στην ενθάρρυνση του επιπέδου επενδύσεων και δράσης που είναι αναγκαίο για την πλήρη ανάπτυξη των αγορών οικολογικότερων τεχνολογιών και την προώθηση αειφόρων επιχειρηματικών λύσεων. Οι δείκτες και στόχοι αποδοτικής χρήσης των πόρων, που θα στηρίζονται σε αξιόπιστη συλλογή δεδομένων, θα παρέχουν στα δημόσια και ιδιωτικά κέντρα λήψης αποφάσεων τις απαραίτητες κατευθύνσεις μετασχηματισμού της οικονομίας. Όταν αυτοί οι δείκτες και στόχοι συμφωνηθούν σε ενωσιακό επίπεδο, θα αποτελέσουν αναπόσπαστο μέρος του 7ου ΠΔΠ. Για να διευκολυνθεί αυτή η διαδικασία, θα πρέπει να αναπτυχθούν έως το 2015 μέθοδοι μέτρησης της αποδοτικότητας κατά τη χρήση του νερού, της γης, των υλών και του άνθρακα.

43. Για τη μετάτροπή της Ένωσης σε μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει ότι, έως το 2020:

α) επιτυγχάνονται οι στόχοι που έχει θέσει η Ένωση για το 2020 όσον αφορά το κλίμα και την ενέργεια και καταβολή προσπαθειών προς την κατεύθυνση της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050 κατά 80-95 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, στο πλαίσιο της παγκόσμιας προσπάθειας για τη συγκράτηση της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη σε λιγότερο από 2 °C σε σύγκριση με τα προ-βιομηχανικά επίπεδα, με τον καθορισμό ενός πλαισίου για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030 ως ουσιαστικό βήμα σε αυτήν τη διαδικασία·

β) μειώνονται σημαντικά οι συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις όλων των μεγάλων κλάδων της οικονομίας της Ένωσης, αυξάνεται η αποδοτικότητα κατά τη χρήση των πόρων και τίθενται σε εφαρμογή μέθοδοι συγκριτικής αξιολόγησης και μέτρησης. Εφαρμόζονται κίνητρα σε επίπεδο αγοράς και πολιτικής που ενθαρρύνουν τις επενδύσεις των επιχειρήσεων στην αποδοτική χρήση των πόρων, ενώ ταυτόχρονα τονώνεται η πράσινη ανάπτυξη μέσω μέτρων ενθάρρυνσης της καινοτομίας·

γ) μειώνονται οι συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της παραγωγής και κατανάλωσης, ιδίως στους τομείς της διατροφής, της στέγασης και της κινητικότητας μέσω διαρθρωτικών αλλαγών στην παραγωγή, την τεχνολογία και την καινοτομία, καθώς και στις καταναλωτικές συνήθειες και τον τρόπο ζωής·

δ) γίνεται ασφαλής διαχείριση των αποβλήτων ως πόρου για να αποτραπεί η πρόκληση ζημιών στην υγεία και το περιβάλλον, μειώνεται η κατά κεφαλή παραγωγή αποβλήτων και η παραγωγή αποβλήτων σε απόλυτες τιμές, περιορίζεται η υγειονομική ταφή στα υπολειμματικά (δηλαδή, στα μη ανακυκλώσιμα και μη ανακτήσιμα) απόβλητα, λαμβανομένων υπόψη των αναβολών που προβλέπονται στο άρθρο 5 παράγραφος 2 της οδηγίας περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων⁽²⁾ και περιορίζεται η ανάκτηση ενέργειας στα μη ανακυκλώσιμα υλικά, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 4 παράγραφος 2 της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα⁽³⁾·

ε) προλαμβάνεται ή μειώνεται σημαντικά η καταπόνηση των υδάτων στην Ένωση.

Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:

i) πλήρης εφαρμογή της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια και επειγόντως επίτευξη συμφωνίας σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής της Ένωσης στους τομείς του κλίματος και της ενέργειας για το 2030, με τη δέουσα συνεκτίμηση της πλέον πρόσφατης έκθεσης αξιολόγησης της IPCC, των ενδεικτικών ορόσημων που προβλέπονται στον χάρτη πορείας για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών, καθώς και των εξελίξεων στο πλαίσιο της διαδικασίας UNFCCC και άλλων συναφών διαδικασιών·

ii) γενίκευση της εφαρμογής των «βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών» στο πλαίσιο της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές και ένταση των προσπαθειών για την προώθηση της υιοθέτησης αναδυόμενων καινοτόμων τεχνολογιών, διεργασιών και υπηρεσιών·

⁽¹⁾ COM(2012) 673.

⁽²⁾ Οδηγία 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων (ΕΕ L 182 της 16.7.1999, σ. 1).

⁽³⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ.

- iii) ώθηση στις δημόσιες και ιδιωτικές προσπάθειες έρευνας και καινοτομίας που απαιτούνται για την ανάπτυξη και υιοθέτηση καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων και επιχειρηματικών μοντέλων, τα οποία θα επιταχύνουν τη μετάβαση σε μια ασφαλή και αειφόρο οικονομία χαμηλών ανθρακικών εκπομπών και αποδοτικής χρήσης των πόρων και θα μειώσουν το κόστος της. Περαιτέρω ανάπτυξη της προσέγγισης που καθορίζεται στο σχέδιο δράσης για την οικοκαινοτομία, προσδιορισμός προτεραιοτήτων για επαγγελματική καινοτομία καθώς και αλλαγές του συστήματος, προώθηση μεγαλύτερου μεριδίου αγοράς για τις πράσινες τεχνολογίες στην Ένωση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας. Καθιέρωση δεικτών και καθορισμός ρεαλιστικών και εφικτών στόχων στον τομέα της αποδοτικής χρήσης των πόρων·
- iv) ανάπτυξη, έως το 2015, μεθόδων μέτρησης και συγκριτικής αξιολόγησης της αποδοτικότητας κατά τη χρήση της γης, του άνθρακα, του ύδατος και των υλών, και εκτίμηση της σκοπιμότητας ενσωμάτωσης βασικού δείκτη και στόχου στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο·
- v) διαμόρφωση συνεκτικότερου πλαισίου πολιτικής για την αειφόρο παραγωγή και κατανάλωση, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της ενοποίησης των υφιστάμενων μέσων σε ένα συνεκτικό νομικό πλαίσιο. Επανεξέταση της νομοθεσίας περί των προϊόντων με σκοπό τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων τους και της αποδοτικότητάς τους από πλευράς χρήσης των πόρων, σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους. Τόνωση της καταναλωτικής ζήτησης για αειφόρα από περιβαλλοντική άποψη προϊόντα και υπηρεσίες μέσω πολιτικών που προωθούν τη διαθεσιμότητα, την οικονομική προστιμότητα, τη λειτουργικότητα και την ελκυστικότητά τους. Ανάπτυξη δεικτών και καθορισμός ρεαλιστικών και εφικτών στόχων μείωσης των συνολικών επιπτώσεων της κατανάλωσης·
- vi) ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης με στόχο πράσινες θέσεις εργασίας·
- vii) επίταση των προσπάθειών για την επίτευξη των υφιστάμενων στόχων και επανεξέταση των προσεγγίσεων όσον αφορά τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένου του πεδίου εφαρμογής τους, με σκοπό να αυξηθεί η αποτελεσματικότητά τους. Δημιουργία εθελοντικού δικτύου πράσινων αγοραστών για τις επιχειρήσεις της Ένωσης·
- viii) πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης για τα απόβλητα. Η εφαρμογή αυτή θα περιλαμβάνει την εφαρμογή της ιεράρχησης των αποβλήτων σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα και την αποτελεσματική χρήση αγορακεντρικών μέσων και άλλων μέτρων που να εξασφαλίζουν: 1) τον περιορισμό της υγειονομικής ταφής στα υπολειμματικά (δηλαδή, στα μη ανακυκλώσιμα και μη ανακτήσιμα) απόβλητα, λαμβανομένων υπόψη των αναβολών που προβλέπονται στο άρθρο 5 παράγραφος 2 της οδηγίας περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων, 2) τον περιορισμό της ανάκτησης ενέργειας στα μη ανακυκλώσιμα υλικά, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα, 3) τη χρήση των ανακυκλωμένων αποβλήτων ως μείζονος αξιόπιστης πηγής πρώτων υλών για την Ένωση, μέσω της ανάπτυξης μη τοξικών κύκλων υλικών, 4) την ασφαλή διαχείριση των επικινδυνών αποβλήτων και μείωση της παραγωγής τους, 5) την εξάλειψη της παράνομης διακίνησης αποβλήτων που θα στηρίζεται από αυστηρούς ελέγχους, και 6) τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων. Επανεξέταση της ισχύουσας νομοθεσίας στον τομέα των προϊόντων και των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης επανεξέτασης των οικείων στόχων των βασικών οδηγιών για τα απόβλητα, με βάση τον χάρτη πορείας για την αποδοτική χρήση των πόρων, προς την κατεύθυνση μιας κυκλικής οικονομίας και άρση των εμποδίων της εσωτερικής αγοράς στα οποία προσκρούουν οι αβλαβείς για το περιβάλλον δραστηριότητες ανακύκλωσης στην Ένωση. Ανάγκη για εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού με στόχο τη μεγαλύτερη επίγνωση και κατανόηση της πολιτικής στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων, καθώς και την ενθάρρυνση αλλαγής της συμπεριφοράς·
- ix) βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση του νερού, με τον καθορισμό και την παρακολούθηση στόχων σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού βάσει κοινής μεθόδου για τον καθορισμό στόχων της αποδοτικής χρήσης νερού που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας της κοινής στρατηγικής εφαρμογής, και την αξιοποίηση μηχανισμών της αγοράς, όπως η τιμολόγηση του νερού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 9 της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα και, κατά περίπτωση, άλλα μέτρα της αγοράς. Ανάπτυξη προσεγγίσεων για τη ρύθμιση της χρήσης επεξεργασμένων λυμάτων.

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 3: Προστασία των πολιτών της Ένωσης από περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία

- 44. Η περιβαλλοντική νομοθεσία της Ένωσης έχει αποφέρει σημαντικά οφέλη για την υγεία και την ευημερία του πληθυσμού. Εντούτοις, η ρύπανση των υδάτων, η ατμοσφαιρική ρύπανση και οι χημικές ουσίες παραμένουν στην κορυφή των περιβαλλοντικών ανησυχιών του ευρύτερου κοινού της Ένωσης⁽¹⁾. Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) εκτιμά ότι οι παράγοντες καταπόνησης του περιβάλλοντος ευθύνονται για το 15 έως 20 % του συνόλου των θανάτων σε 53 ευρωπαϊκές χώρες⁽²⁾. Κατά τον ΟΟΣΑ, η ατμοσφαιρική ρύπανση των αστικών περιοχών πρόκειται να καταστεί η πρώτη περιβαλλοντική αιτία θνησιμότητας παγκοσμίως έως το 2050.
- 45. Σημαντικό μέρος του πληθυσμού της Ένωσης εξακολουθεί να εκτίθεται σε επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, συμπεριλαμβανομένης της ρύπανσης του εσωτερικού αέρα, που υπερβαίνουν τα συνιστώμενα πρότυπα της ΠΟΥ⁽³⁾. Για παράδειγμα, τα τοπικά συστήματα θέρμανσης που λειτουργούν με άνθρακα και οι κινητήρες και εγκαταστάσεις καύσης αποτελούν σημαντικές πηγές μεταλλαξιογόνων και καρκινογόνων πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων (ΡΑΗ) και επικινδυνών εκπομπών σωματιδίων (PM 10, PM2,5 και PM1). Η δράση είναι ιδιαίτερα αναγκαία σε περιοχές, όπως

⁽¹⁾ Έρευνα Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 365 (2011).

⁽²⁾ SOER 2010.

⁽³⁾ SOER 2010.

οι πόλεις, όπου οι άνθρωποι, ιδίως ευαίσθητες ή ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, και τα οικοσυστήματα εκτίθενται σε υψηλά επίπεδα ρύπων. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα υγιεινό περιβάλλον για όλους, τα τοπικά μέτρα θα πρέπει να συμπληρωθούν από τη δέουσα πολιτική τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο.

46. Η πρόσβαση σε νερό ικανοποιητικής ποιότητας παραμένει προβληματική σε ορισμένες αγροτικές περιοχές της Ένωσης. Εντούτοις, η διασφάλιση της καλής ποιότητας των ευρωπαϊκών υδάτων κολύμβησης ωφελεί τόσο την ανθρώπινη υγεία, όσο και την τουριστική βιομηχανία της Ένωσης. Η ανθρώπινη υγεία και η οικονομική δραστηριότητα υφίστανται συχνότερα τις δυσμενείς συνέπειες των πλημμυρών και της ξηρασίας, εν μέρει εξαιτίας των αλλαγών του υδρολογικού κύκλου και των χρήσεων γης.
47. Η αδυναμία πλήρους εφαρμογής της υφιστάμενης πολιτικής εμποδίζει την Ένωση να επιτύχει επαρκή πρότυπα ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων. Η Ένωση θα επικαιροποιεί τους στόχους ανάλογα με τις πλέον πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις και θα επιδιώκει ενεργότερα να εξασφαλίσει συνέργειες με άλλους στόχους της πολιτικής σε τομείς όπως η κλιματική αλλαγή, η κινητικότητα και οι μεταφορές, η βιοποικιλότητα και το θαλάσσιο και χερσαίο περιβάλλον. Για παράδειγμα, η μείωση ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, συμπεριλαμβανομένων των βραχύβιων κλιματικών ρύπων, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Οι περαιτέρω εργασίες προς την κατεύθυνση αυτή θα τροφοδοτηθούν με στοιχεία προερχόμενα από διεξοδική επανεξέταση της ενωσιακής νομοθεσίας για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και από την εφαρμογή του προσχεδίου για τη διαφύλαξη των υδατικών πόρων της Ευρώπης.
48. Η αντιμετώπιση της ρύπανσης στην πηγή εξακολουθεί να έχει προτεραιότητα και με την εφαρμογή της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές θα μειωθούν περαιτέρω οι εκπομπές από μεγάλους βιομηχανικούς κλάδους. Η επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στον χάρτη πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών θα οδηγήσει επίσης σε μια πιο βιώσιμη κινητικότητα στην Ένωση, με αποτέλεσμα να αντιμετωπιστεί μια σημαντική πηγή θορύβου και τοπικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
49. Τα διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με τη μακροχρόνια μέση έκθεση δείχνουν ότι το 65 % των Ευρωπαίων που ζουν σε μεγάλες αστικές περιοχές εκτίθενται σε υψηλά επίπεδα θορύβου ⁽¹⁾ και άνω του 20 % σε επίπεδα νυκτερινού θορύβου που έχουν συχνά δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία.
50. Η οριζόντια νομοθεσία περί των χημικών προϊόντων (κανονισμοί για το REACH ⁽²⁾ και για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία ⁽³⁾), καθώς και η νομοθεσία για τα βιοκτόνα ⁽⁴⁾ και τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα ⁽⁵⁾, παρέχει βασική προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, διασφαλίζει τη σταθερότητα και την προβλεψιμότητα για τους οικονομικούς φορείς και προάγει την υιοθέτηση των εξελισσόμενων μεθόδων δοκιμών χωρίς χρήση ζώων. Ωστόσο, παραμένει η αβεβαιότητα όσον αφορά τις συνολικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον από τις συνδυασμένες επιδράσεις διαφορετικών χημικών ουσιών (μείγματα), τα νανοϋλικά, τις χημικές ουσίες που επηρεάζουν το ενδοκρινικό (ορμονικό) σύστημα (ενδοκρινικοί διαταράκτες) και τις χημικές ουσίες που περιέχονται σε προϊόντα. Η έρευνα καταδεικνύει ότι ορισμένες χημικές ουσίες έχουν ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής που μπορεί να έχουν ορισμένες δυσμενείς επιδράσεις στην υγεία και το περιβάλλον, μεταξύ άλλων, όσον αφορά στην ανάπτυξη των παιδιών, δυνητικά ακόμη και σε πολύ χαμηλές δόσεις, και επομένως πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον πρέπει να ληφθούν σχετικά προληπτικά μέτρα για τις επιδράσεις αυτές.

Υπό αυτά τα δεδομένα, πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για να εξασφαλιστεί ότι, έως το 2020, όλες οι σχετικές ουσίες που προκαλούν πολύ σοβαρές ανησυχίες, συμπεριλαμβανομένων των ουσιών που έχουν ιδιότητες ενδοκρινικής διαταραχής, θα έχουν συμπεριληφθεί στον κατάλογο υποψήφιων ουσιών του REACH. Υπάρχει ανάγκη για δράση με σκοπό την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ιδιαίτερα προκειμένου να επιτύχει η Ένωση τον στόχο που συμφωνήθηκε στην παγκόσμια σύνοδο κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη του 2002, επιβεβαιώθηκε στη διάσκεψη Rio + 20 και αναγνωρίστηκε επίσης ως στόχος της στρατηγικής προσέγγισης της διεθνούς διαχείρισης των χημικών ουσιών, να έχει διασφαλιστεί έως το 2020 «η ελαχιστοποίηση των σημαντικών δυσμενών επιδράσεων» των χημικών ουσιών στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, και να ανταποκρίνεται στα νέα και αναδυόμενα ζητήματα και προκλήσεις με αποτελεσματικό, αποδοτικό, συνεκτικό και συντονισμένο τρόπο.

Η Ένωση θα αναπτύξει περαιτέρω και θα εφαρμόσει προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των συνδυασμένων επιδράσεων των χημικών ουσιών και των ανησυχιών όσον αφορά την ασφάλεια που πηγάζουν από τους ενδοκρινικούς διαταράκτες σε όλη τη σχετική νομοθεσία της Ένωσης. Ιδιαίτερα, η Ένωση θα αναπτύξει εναρμονισμένα και βασισμένα στην επικινδυνότητα κριτήρια για τον προσδιορισμό των ενδοκρινικών διαταρακτών. Η Ένωση θα διαμορφώσει επίσης μια συνολική προσέγγιση για την ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε επικίνδυνες ουσίες, συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών που περιέχονται σε προϊόντα. Η ασφάλεια και η αειφόρος διαχείριση των νανοϋλικών και υλικών με παρόμοιες ιδιότητες θα εξασφαλιστούν στο πλαίσιο μιας συνολικής προσέγγισης που περιλαμβάνει εκτίμηση και διαχείριση κινδύνων, πληροφόρηση και παρακολούθηση. Υπάρχουν επίσης ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στο περιβάλλον και την υγεία του

⁽¹⁾ Ως «υψηλά επίπεδα θορύβου» ορίζονται τα επίπεδα θορύβου που υπερβαίνουν τα 55 dB Lden και τα 50 dB Lnight.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1488/94 της Επιτροπής καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ (ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 1).

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, την τροποποίηση και την κατάργηση των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 (ΕΕ L 353 της 31.12.2008, σ. 1).

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων (ΕΕ L 167 της 27.6.2012, σ. 1).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 1).

ανθρώπου υλικά που περιέχουν σωματίδια τα οποία λόγω του μεγέθους τους δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού των νανοϋλικών αλλά μπορεί να έχουν παρόμοιες ιδιότητες με τα νανοϋλικά. Τέτοιες ανησυχίες θα πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω στη σχεδιαζόμενη επανεξέταση του ορισμού των νανοϋλικών από την Επιτροπή το 2014 βάσει της κτηθείσας πείρας και των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων. Ο συνδυασμός των εν λόγω προσεγγίσεων θα εμπλουτίσει τη βάση των γνώσεων σχετικά με τις χημικές ουσίες και θα παράσχει ένα προβλέψιμο πλαίσιο που θα κατευθύνει την ανάπτυξη πιο αειφόρων λύσεων.

51. Εν τω μεταξύ, η αναπτυσσόμενη αγορά προϊόντων, χημικών ουσιών και υλικών βιολογικής βάσης μπορεί να προσφέρει πλεονεκτήματα, όπως μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και νέες ευκαιρίες στην αγορά, αλλά χρειάζεται προσοχή ώστε να εξασφαλιστεί ότι ο πλήρης κύκλος ζωής των προϊόντων αυτών είναι αειφόρος και δεν επιτείνει τον ανταγωνισμό για γη ή νερό ούτε αυξάνει τα επίπεδα εκπομπών.
52. Η κλιματική αλλαγή θα επιδεινώσει περαιτέρω τα περιβαλλοντικά προβλήματα, προκαλώντας παρατεταμένες ξηρασίες και καύσωνες, πλημμύρες, καταγίδες, δασικές πυρκαγιές, διάβρωση του εδάφους και των ακτών, καθώς και νέες ή πιο λοιμογόνες μορφές των ασθενειών του ανθρώπου, των ζώων ή των φυτών. Θα πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα που να εξασφαλίζουν ότι η Ένωση είναι επαρκώς προετοιμασμένη για την αντιμετώπιση των πιέσεων και των αλλαγών οι οποίες οφείλονται στην κλιματική αλλαγή, και να ενισχύουν την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα της. Δεδομένου ότι πολλοί τομείς υφίστανται ήδη και θα υφίστανται όλο και περισσότερο τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, οι παράμετροι της προσαρμογής και της διαχείρισης του κινδύνου φυσικών καταστροφών πρέπει να ενσωματωθούν περαιτέρω στις πολιτικές της Ένωσης.
53. Επιπλέον, τα μέτρα για την ενίσχυση της οικολογικής και κλιματικής ανθεκτικότητας, όπως η αποκατάσταση οικοσυστημάτων και η πράσινη υποδομή, μπορούν να αποφέρουν σημαντικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη, μεταξύ άλλων και για τη δημόσια υγεία. Χρειάζεται επαρκής διαχείριση των συνεργειών και των δυνητικών συμβιβασμών μεταξύ των κλιματικών και άλλων περιβαλλοντικών στόχων, όπως η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα. Για παράδειγμα, η μετάβαση προς τη χρήση ορισμένων καυσίμων χαμηλότερων επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών με κριτήρια που αφορούν το κλίμα ή την ασφάλεια του εφοδιασμού θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντικές αυξήσεις των αιωρούμενων σωματιδίων και των επικινδύνων εκπομπών, ιδιαίτερα λόγω απουσίας κατάλληλων τεχνολογιών μείωσης των εκπομπών.
54. Για την προστασία των πολιτών της Ένωσης από περιβαλλοντικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:
 - α) σημαντική βελτίωση της ποιότητας του εξωτερικού αέρα στην Ένωση για να προσεγγιστούν τα επίπεδα που συνιστά ο ΠΟΥ και, ταυτόχρονα βελτίωση της ποιότητας του εσωτερικού αέρα, βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών του ΠΟΥ·
 - β) σημαντική μείωση της ηχορρύπανσης στην Ένωση για να προσεγγιστούν τα επίπεδα που συνιστά ο ΠΟΥ·
 - γ) οι πολίτες ολόκληρης της Ένωσης επωφελούνται από αυστηρά πρότυπα για ασφαλές πόσιμο νερό και ασφαλή ύδατα κολύμβησης·
 - δ) αποτελεσματική αντιμετώπιση, σε όλη τη σχετική νομοθεσία της Ένωσης, των συνδυασμένων επιδράσεων των χημικών ουσιών και των ανησυχιών για την ασφάλεια που σχετίζονται με τους ενδοκρινικούς διαταράκτες και εκτίμηση και ελαχιστοποίηση των κινδύνων για το περιβάλλον και την υγεία, ιδιαίτερα σε σχέση με τα παιδιά, που συνδέονται με τη χρήση επικινδύνων ουσιών συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών που περιέχονται σε προϊόντα. Καθορισμός μακροπρόθεσμων δράσεων με σκοπό την επίτευξη του στόχου ενός μη τοξικού περιβάλλοντος·
 - ε) απουσία επιβλαβών επιπτώσεων στην υγεία του ανθρώπου ή απaráδεκτης επίδρασης στο περιβάλλον από τη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων, και αειφόρος χρήση των εν λόγω προϊόντων·
 - στ) αποτελεσματική αντιμετώπιση των ανησυχιών για την ασφάλεια που σχετίζονται με τα νανοϋλικά και τα υλικά με παρόμοιες ιδιότητες, στο πλαίσιο συνεκτικής προσέγγισης των νομοθετικών πράξεων·
 - ζ) καθοριστική πρόοδος όσον αφορά την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:

- i) εφαρμογή της επικαιροποιημένης πολιτικής της Ένωσης για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες επιστημονικές γνώσεις, και ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην πηγή λαμβανομένων υπόψη των διαφορών μεταξύ των πηγών ρύπανσης του εσωτερικού και του εξωτερικού αέρα·
- ii) εφαρμογή της επικαιροποιημένης πολιτικής της Ένωσης για τον θόρυβο, με βάση τις πλέον πρόσφατες επιστημονικές γνώσεις, καθώς και μέτρων για τη μείωση του θορύβου στην πηγή, συμπεριλαμβανομένων βελτιώσεων στον πολεοδομικό σχεδιασμό·
- iii) ώθηση στις προσπάθειες εφαρμογής της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα, της οδηγίας για τα ύδατα κολύμβησης ⁽¹⁾ και της οδηγίας για το πόσιμο νερό ⁽²⁾, ιδίως για τους μικρούς προμηθευτές πόσιμου νερού·
- iv) συνέχιση της εφαρμογής του κανονισμού REACH για να διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος καθώς και η ελεύθερη κυκλοφορία χημικών ουσιών εντός της εσωτερικής αγοράς και ταυτόχρονα να ενισχυθούν η ανταγωνιστικότητα και η καινοτομία, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών αναγκών των ΜΜΕ. Κατάσχεση ενωσιακής στρατηγικής για μη τοξικό περιβάλλον έως το 2018, η οποία ευνοεί την καινοτομία για αειφόρα υποκατάστατα και την ανάπτυξη τους, συμπεριλαμβανομένων μη χημικών λύσεων, βάσει οριζόντιων μέτρων

⁽¹⁾ Οδηγία 2006/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2006, σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ (ΕΕ L 64 της 4.3.2006, σ. 37).

⁽²⁾ Οδηγία 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Νοεμβρίου 1998, σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης (ΕΕ L 330 της 5.12.1998, σ. 32).

- που πρέπει να ληφθούν έως το 2015 για να εξασφαλιστούν τα ακόλουθα: 1) η ασφάλεια κατασκευαζόμενων ναυολικών και υλικών με παρόμοιες ιδιότητες· 2) η ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε ενδοκρινικούς διαταράκτες· 3) ενδεδειγμένες ρυθμιστικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση συνδυασμένων επιπτώσεων χημικών ουσιών και 4) η ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε χημικές ουσίες που περιέχονται σε προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, εισαγόμενων προϊόντων, με σκοπό την προώθηση μη τοξικών κύκλων υλικών και τη μείωση της έκθεσης σε βλαβερές ουσίες σε εσωτερικούς χώρους·
- v) παρακολούθηση της εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας σχετικά με την αειφόρο χρήση βιοκτόνων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων και επανεξέτασή της, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, ώστε να επικαιροποιείται σύμφωνα με τις νεότερες επιστημονικές γνώσεις·
- vi) έγκριση και εφαρμογή στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η οποία περιλαμβάνει την ενσωμάτωση των παραμέτρων της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της διαχείρισης φυσικών καταστροφών στις βασικές πρωτοβουλίες και τομείς άσκησης πολιτικής της Ένωσης.

ΤΟ ΕΥΝΟΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

55. Για την επίτευξη των ανωτέρω θεματικών στόχων προτεραιότητας απαιτείται ένα ευνοϊκό πλαίσιο υλοποίησης που να στηρίζει την αποτελεσματική δράση. Θα ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση τεσσάρων βασικών πυλώνων του εν λόγω ευνοϊκού πλαισίου υλοποίησης: βελτίωση του τρόπου εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης σε όλους τους τομείς, ενίσχυση της βάσης επιστημονικών γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική, διασφάλιση των επενδύσεων και παροχή των κατάλληλων κινήτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και, τέλος, βελτίωση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της συνοχής των πολιτικών, τόσο στο εσωτερικό της περιβαλλοντικής πολιτικής, όσο και μεταξύ αυτής και άλλων πολιτικών. Αυτά τα οριζόντια μέτρα θα ωφελήσουν την περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης πέραν του πεδίου εφαρμογής και του χρονοδιαγράμματος του 7ου ΠΔΠ.

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 4: Μεγιστοποίηση των οφελών της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης μέσω βελτίωσης της εφαρμογής της

56. Πέρα από τα σημαντικά οφέλη για την υγεία και το περιβάλλον, τα οφέλη από τη διασφάλιση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης στην πράξη είναι τριπλά: διαμόρφωση όρων ισότιμου ανταγωνισμού για τους οικονομικούς παράγοντες που δραστηριοποιούνται στην εσωτερική αγορά, ενθάρρυνση της καινοτομίας και προώθηση πλεονεκτημάτων του πρωτοπόρου (first mover) για τις ευρωπαϊκές εταιρείες σε πολλούς τομείς. Αντίθετα, το κόστος που συνεπάγεται η αδυναμία εφαρμογής της νομοθεσίας είναι υψηλό, υπολογιζόμενο χονδρικά σε περίπου 50 δισεκατ. EUR ετησίως, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που σχετίζονται με υποθέσεις παράβασης⁽¹⁾. Μόνο το 2009 κινήθηκαν 451 διαδικασίες για παράβαση που αφορούσαν τη νομοθεσία της Ένωσης για το περιβάλλον, ενώ το 2011 καταγράφηκαν περαιτέρω 299 διαδικασίες και κινήθηκαν επιπλέον 114 νέες διαδικασίες⁽²⁾, αριθμοί που καθιστούν το περιβαλλοντικό κεκτημένο τον τομέα της νομοθεσίας της Ένωσης με τις περισσότερες διαδικασίες επί παραβάσει. Η Επιτροπή δέχεται επίσης πλήθος καταγγελιών απευθείας από πολίτες της Ένωσης, για πολλές από τις οποίες το καταλληλότερο επίπεδο υποβολής θα ήταν το εθνικό ή το τοπικό.
57. Θα πρέπει επομένως να δοθεί ύψιστη προτεραιότητα κατά τα επόμενα έτη στη βελτίωση της εφαρμογής του ενωσιακού κεκτημένου στον τομέα του περιβάλλοντος σε επίπεδο κρατών μελών. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ και εντός των κρατών μελών ως προς την εφαρμογή. Είναι αναγκαίο να αποκτήσουν οι εμπλεκόμενοι στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο τις γνώσεις, τα εργαλεία και την ικανότητα να βελτιώσουν την αποκόμιση των οφελών από τη συγκεκριμένη νομοθεσία και να βελτιώσουν τη διαχείριση της διαδικασίας επιβολής.
58. Ο μεγάλος αριθμός παραβάσεων, καταγγελιών και αναφορών στον τομέα του περιβάλλοντος δείχνει την ανάγκη για ένα αποτελεσματικό και πρακτικά εφαρμόσιμο σύστημα ελέγχων και ισοζυγίων σε εθνικό επίπεδο που να διευκολύνει τον εντοπισμό και την επίλυση των προβλημάτων εφαρμογής, παράλληλα με μέτρα για την αποτροπή τους, όπως π.χ. η σύνδεση μεταξύ των επιφορτισμένων με την εφαρμογή διοικήσεων και των εμπειρογνομόνων καθ' όλο το στάδιο ανάπτυξης της πολιτικής. Εν προκειμένω, οι προσπάθειες κατά την περίοδο έως το 2020 θα επικεντρωθούν στην επίτευξη βελτιώσεων σε τέσσερα βασικά πεδία.
59. Πρώτον, θα βελτιωθεί ο τρόπος συγκέντρωσης και διάδοσης των γνώσεων σχετικά με την εφαρμογή για να διευκολυνθεί η πλήρης κατανόηση, από το ευρύ κοινό και τους επαγγελματίες του τομέα του περιβάλλοντος, του σκοπού και του οφέλους της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης και του τρόπου με τον οποίο οι εθνικές και οι τοπικές διοικήσεις εφαρμόζουν τις δεσμεύσεις της Ένωσης⁽³⁾. Η κατάλληλη χρήση των διαθέσιμων επιγραμμικών εργαλείων θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου. Για ειδικά προβλήματα εφαρμογής που αντιμετωπίζουν μεμονωμένα κράτη μέλη θα παρέχεται στοχευμένη βοήθεια, κατά τρόπο ανάλογο με την εξατομικευμένη προσέγγιση που ακολουθείται στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Για παράδειγμα, θα συνάπτονται συμφωνίες εταιρικής σχέσης για την εφαρμογή μεταξύ της Επιτροπής και μεμονωμένων κρατών μελών, οι οποίες θα καλύπτουν ζητήματα όπως η εξεύρεση πηγών χρηματοδοτικής στήριξης της εφαρμογής και τα βελτιωμένα πληροφορικά συστήματα για την παρακολούθηση της προόδου. Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα αυτής της προσέγγισης, τα κράτη μέλη θα πρέπει, κατά περίπτωση και σύμφωνα με τις διοικητικές τους ρυθμίσεις, να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Η τεχνική πλατφόρμα συνεργασίας για το περιβάλλον που δημιουργήθηκε από την Επιτροπή των Περιφερειών και την Επιτροπή θα διευκολύνει τον διάλογο και την ανταλλαγή πληροφοριών με σκοπό τη βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας σε τοπικό επίπεδο.

⁽¹⁾ The costs of not implementing the environmental acquis (Το κόστος της μη εφαρμογής του περιβαλλοντικού κεκτημένου) (COWI, 2011).

⁽²⁾ 29η ετήσια έκθεση για τον έλεγχο της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ (2011) [COM(2012) 714].

⁽³⁾ COM(2012) 095.

60. Δεύτερον, η Ένωση θα επεκτείνει τις απαιτήσεις για ελέγχους και επιτήρηση στο ευρύτερο περιβαλλοντικό δίκαιο της Ένωσης και θα αναπτύξει περαιτέρω το δυναμικό στήριξης των ελέγχων σε επίπεδο Ένωσης, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες δομές, μεταξύ άλλων, για την ικανοποίηση αιτήσεων συνδρομής των κρατών μελών, για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων στις οποίες συντρέχουν βάσιμοι λόγοι ανησυχίας και για τη διευκόλυνση της συνεργασίας σε ολόκληρη την Ένωση. Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν η ενισχυμένη αξιολόγηση από ομότιμους και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, καθώς και ρυθμίσεις για τη διενέργεια κοινών ελέγχων στο εσωτερικό των κρατών μελών κατόπιν αιτήσεώς τους.
61. Τρίτον, θα βελτιωθεί, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, ο τρόπος χειρισμού και διεκπεραίωσης, σε εθνικό επίπεδο, των καταγγελιών που αφορούν την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης.
62. Τέταρτον, οι πολίτες της Ένωσης θα έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στη Δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα και θα απολαύουν αποτελεσματικής νομικής προστασίας, σύμφωνα με τη σύμβαση του Aarhus και τις εξελίξεις που δρομολόγησε η έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας καθώς και με την πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα προωθηθεί επίσης η εξώδικη επίλυση διαφορών αντί της προσφυγής στα δικαστήρια.
63. Το γενικό πρότυπο περιβαλλοντικής διακυβέρνησης ανά την Ένωση θα βελτιωθεί περαιτέρω με την ενίσχυση της συνεργασίας σε ενωσιακό επίπεδο, καθώς και σε διεθνές επίπεδο, μεταξύ των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων κυβερνητικών δικηγόρων, εισαγγελέων, διαμεσολαβητών, δικαστών και επιθεωρητών, όπως το δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου του περιβάλλοντος (IMPEL), και την ενθάρρυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ αυτών των επαγγελματιών.
64. Επιπλέον της παροχής βοήθειας στα κράτη μέλη για να βελτιώσουν τη συμμόρφωση⁽¹⁾, η Επιτροπή θα συνεχίσει να καταβάλλει τις προσπάθειες που της αναλογούν για να εξασφαλίσει ότι η νομοθεσία απηχεί τις πλέον πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις, λαμβάνει υπόψη τις εμπειρίες που έχουν αποκτηθεί σε επίπεδο κρατών μελών κατά την υλοποίηση των δεσμεύσεων της Ένωσης και είναι συνεκτική και κατάλληλη για τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται. Κατά κανόνα, οι νομικές υποχρεώσεις που είναι επαρκώς σαφείς και ακριβείς και εφόσον η εναρμονισμένη εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη θεωρείται ότι είναι ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος για την επίτευξη των στόχων της Ένωσης, θα κατοχυρώνονται σε κανονισμούς, οι οποίοι παράγουν άμεσα και μετρήσιμα αποτελέσματα και περιορίζουν τις διαφορές στην εφαρμογή. Η Επιτροπή θα αυξήσει τη χρήση πινάκων αποτελεσμάτων και άλλων μέσων δημοσιοποιούμενης παρακολούθησης της προόδου των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή συγκεκριμένων νομοθετικών πράξεων.
65. Προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης μέσω βελτίωσης της εφαρμογής της, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:
- α) πρόσβαση του κοινού σε σαφείς πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης σύμφωνα με τη σύμβαση του Aarhus·
 - β) αύξηση της συμμόρφωσης με συγκεκριμένες νομοθετικές πράξεις για το περιβάλλον·
 - γ) επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης σε όλα τα επίπεδα διοίκησης και διασφάλιση όρων ισότιμου ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά·
 - δ) ενίσχυση της πίστης και της εμπιστοσύνης των πολιτών στο περιβαλλοντικό δίκαιο της Ένωσης και της επιβολής του·
 - ε) διευκόλυνση της τήρησης της αρχής της αποτελεσματικής νομικής προστασίας των πολιτών και των οργανώσεών τους.
- Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:
- i) μέριμνα ώστε συστήματα, σε εθνικό επίπεδο, να διαδίδουν ενεργά πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης, σε συνδυασμό με επισκόπηση, σε ενωσιακό επίπεδο, των επιδόσεων των επιμέρους κρατών μελών·
 - ii) σύναψη συμφωνιών εταιρικής σχέσης για την εφαρμογή, σε εθελοντική βάση, μεταξύ κρατών μελών και της Επιτροπής, ενδοχόμενως με τοπική και περιφερειακή συμμετοχή·
 - iii) επέκταση των δεσμευτικών κριτηρίων για αποτελεσματικές επιθεωρήσεις και επιτήρηση από μέρους των κρατών μελών στο ευρύτερο περιβαλλοντικό δίκαιο της Ένωσης και περαιτέρω ανάπτυξη του δυναμικού στήριξης των επιθεωρήσεων σε ενωσιακό επίπεδο, με την αξιοποίηση υφιστάμενων δομών και με την υποστήριξη δικτύων επαγγελματιών, όπως το IMPEL, και ενίσχυση των αξιολογήσεων από ομότιμους και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, με σκοπό την αύξηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των επιθεωρήσεων·
 - iv) εξασφάλιση συνεπών και αποτελεσματικών μηχανισμών σε εθνικό επίπεδο για τον χειρισμό των καταγγελιών που αφορούν την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης·

(1) COM(2008) 773.

- v) εξασφάλιση της αντιστοιχίας των εθνικών διατάξεων περί πρόσβασης στη Δικαιοσύνη με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προώθηση της εξώδικης επίλυσης διαφορών ως μέσου εξεύρεσης συμβιβαστικών και απο-τελεσματικών λύσεων για τις διαφορές στον τομέα του περιβάλλοντος.

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 5: Βελτίωση της βάσης γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης

66. Η περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης βασίζεται στην παρακολούθηση του περιβάλλοντος και σε δεδομένα, δείκτες και εκτιμήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης, καθώς και σε επίσημη επιστημονική έρευνα και πρωτοβουλίες συμμετοχής των πολιτών στο επιστημονικό έργο. Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την ενίσχυση αυτής της βάσης γνώσεων, την ευαισθητοποίηση και την αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτικών ιδιώντων και του κοινού στα στοιχεία στα οποία στηρίζεται η πολιτική, συμπεριλαμβανομένων πολιτικών στις οποίες εφαρμόζεται η αρχή της προφύλαξης. Αυτό έχει διευκολύνει την καλύτερη κατανόηση των περίπλοκων περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων.
67. Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο για την περαιτέρω ενίσχυση και βελτίωση της διεπαφής επιστήμης-πολιτικής και της συμμετοχής των πολιτών, π.χ. μέσω του διορισμού επιστημονικών αρχισυνβούλων, όπως έχουν ήδη πράξει η Επιτροπή και ορισμένα κράτη μέλη, ή με την καλύτερη αξιοποίηση ιδρυμάτων ή φορέων που ειδικεύονται στην προσαρμογή των επιστημονικών γνώσεων για τη δημόσια πολιτική, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, καθώς και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών και Παρατηρήσεων σχετικά με το Περιβάλλον (EIONET).
68. Ωστόσο, ο ρυθμός των σύγχρονων εξελίξεων και οι αβεβαιότητες που περιβάλλουν τις πιθανές μελλοντικές τάσεις απαιτούν περαιτέρω μέτρα για τη διατήρηση και την ενίσχυση της εν λόγω βάσης γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων, ώστε να εξασφαλιστεί ότι η πολιτική στην Ένωση εξακολουθεί να στηρίζεται στην καλή κατανόηση της κατάστασης του περιβάλλοντος, των πιθανών επιλογών απόκρισης και των συνεπειών τους.
69. Τις τελευταίες δεκαετίες σημειώθηκαν βελτιώσεις στον τρόπο συλλογής και χρησιμοποίησης των περιβαλλοντικών πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων, σε ενωσιακό και εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και παγκοσμίως. Ωστόσο, η συλλογή και η ποιότητα δεδομένων εξακολουθούν να παρουσιάζουν διακυμάνσεις, ενώ η πληθώρα πηγών μπορεί να δυσχεράνει την πρόσβαση σε δεδομένα. Χρειάζονται επομένως συνεχείς επενδύσεις για να εξασφαλιστεί η διάδοση αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων και δεικτών διασφαλισμένης ποιότητας, στα οποία να έχουν πρόσβαση όσοι μετέχουν στη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικής. Είναι αναγκαίο να σχεδιαστούν συστήματα περιβαλλοντικών πληροφοριών που να καθιστούν δυνατή την εύκολη ενσωμάτωση των νέων πληροφοριών για αναδυόμενα θέματα. Θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω η ανταλλαγή ηλεκτρονικών δεδομένων σε ενωσιακή κλίμακα με την πρόβλεψη αρκετής ευελιξίας ώστε να συμπεριληφθούν νέοι τομείς.
70. Η περαιτέρω εφαρμογή της αρχής «εφάπαξ παραγωγή, συχνή χρησιμοποίηση» του ενιαίου συστήματος πληροφοριών για το περιβάλλον ⁽¹⁾, καθώς και των κοινών προσεγγίσεων και προτύπων για την απόκτηση και την αντιπαράβολή συνεκτικών χωρικών πληροφοριών στο πλαίσιο των συστημάτων INSPIRE ⁽²⁾ και Copernicus ⁽³⁾, καθώς και άλλων συστημάτων πληροφοριών για το περιβάλλον για την Ευρώπη (όπως το σύστημα πληροφοριών για τη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη (BISE) και το σύστημα πληροφοριών για τα ύδατα στην Ευρώπη (WISE)), όπως επίσης οι προσπάθειες για τον εξορθολογισμό των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων βάσει διαφορετικών νομοθετικών πράξεων, θα συμβάλουν στην αποφυγή της επανάληψης προσπάθειων και στην εξάλειψη του περιττού διοικητικού φόρτου για τις δημόσιες αρχές. Θα πρέπει επίσης να επιτευχθεί πρόοδος με σκοπό τη βελτίωση της διαθεσιμότητας και εναρμόνισης των στατιστικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων για τα απόβλητα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στο κοινό καλύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες που συγκεντρώνονται για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των σχεδίων, προγραμμάτων και έργων (π.χ. μέσω εκτιμήσεων των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή στρατηγικών περιβαλλοντικών εκτιμήσεων).
71. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στις γνώσεις, ορισμένα από τα οποία είναι συναφή με τους στόχους προτεραιότητας του 7ου ΠΔΠ. Συνεπώς, η επένδυση σε περαιτέρω συλλογή δεδομένων και έρευνα για τη συμπλήρωση των κενών αυτών έχει ουσιαστική σημασία προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι δημόσιες αρχές και οι επιχειρήσεις διαθέτουν στερεή βάση για τη λήψη αποφάσεων που θα αντικατοπτρίζουν πλήρως τα πραγματικά κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη και κόστος. Πέντε κενά χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής:
1. κενά δεδομένων και γνώσεων -απαιτούνται, αφενός, προηγμένη έρευνα με σκοπό τη συμπλήρωση τέτοιων κενών και, αφετέρου, κατάλληλα εργαλεία μοντελοποίησης, για την πληρέστερη κατανόηση περίπλοκων ζητημάτων που αφορούν περιβαλλοντικές αλλαγές, όπως οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών, οι συνέπειες της απώλειας ειδών για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες, οι περιβαλλοντικές τιμές κατωφλίου και τα σημεία ανατροπής της οικολογικής ισορροπίας. Μολονότι τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία δικαιολογούν απόλυτα την προφυλακτική δράση στα συγκεκριμένα πεδία, η περαιτέρω έρευνα με αντικείμενο τα πλανητικά όρια, τους συστημικούς κινδύνους και την ικανότητα της κοινωνίας μας να τους αντιμετωπίζει, θα υποστηρίξει τη διαμόρφωση των πιο ενδεδειγμένων αποκρίσεων. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει επενδύσεις στη συμπλήρωση κενών των δεδομένων και των γνώσεων, στη χαρτογράφηση και την αξιολόγηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών, στην κατανόηση του ρόλου της βιοποικιλότητας στην υποστήριξη των υπηρεσιών αυτών καθώς και του τρόπου με τον οποίο η βιοποικιλότητα προσαρμόζεται στην κλιματική αλλαγή και του τρόπου με τον οποίο η απώλεια της βιοποικιλότητας επιδρά στην ανθρώπινη υγεία·

⁽¹⁾ COM(2008) 46.

⁽²⁾ Οδηγία 2007/2/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 2007, για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Inspire) (EE L 108 της 25.4.2007, σ. 1).

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 911/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2010, για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα παρακολούθησης της γης (GMES) και τις αρχικές του επιχειρήσεις (2011-2013) (EE L 276 της 20.10.2010, σ. 1) και COM(2013) 312 για πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος Copernicus και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 911/2010.

2. η μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία χωρίς αποκλεισμούς απαιτεί τη δέουσα συνεκτίμηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των κοινωνικοοικονομικών και των περιβαλλοντικών παραγόντων. Η καλύτερη κατανόηση των προτύπων αιφόρου κατανάωσης και παραγωγής, του τρόπου με τον οποίο μπορεί να συνεκτιμώνται ακριβέστερα το κόστος και τα οφέλη της δράσης και το κόστος της αδράνειας, του τρόπου με τον οποίο οι αλλαγές στην ατομική και κοινωνική συμπεριφορά συμβάλλουν στην επίτευξη περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων και του τρόπου με τον οποίο το ευρωπαϊκό περιβάλλον επηρεάζεται από τις παγκόσμιες μεγτάσεις μπορεί να διευκολύνει την καλύτερη στόχευση των πολιτικών πρωτοβουλιών προς τη βελτίωση της αποδοτικότητας κατά τη χρήση των πόρων και την άμβλυνση της πίεσης στο περιβάλλον·
3. υπάρχουν ακόμη αβεβαιότητες σχετικά με τις επιπτώσεις, στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, των ενδοκρινικών διαταρακών, τις συνδυασμένες επιπτώσεις των χημικών ουσιών, ορισμένων χημικών ουσιών που περιέχονται σε προϊόντα και ορισμένων ναυυλικών. Η συμπλήρωση των κενών γνώσης που εξακολουθούν να υπάρχουν μπορεί να επιταχύνει τη λήψη αποφάσεων και να καταστήσει δυνατή την περαιτέρω εξέλιξη του κεκτημένου περί των χημικών προϊόντων για την καλύτερη στόχευση των πεδίων που προκαλούν ανησυχία, και μπορεί να συμβάλει επίσης στην ενθάρρυνση μιας πιο αιφόρου προσέγγισης της χρήσης των χημικών ουσιών. Θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας βάσης δεδομένων σε ενωσιακή κλίμακα με σκοπό την αύξηση της διαφάνειας και της ρυθμιστικής εποπτείας των ναυυλικών. Η καλύτερη κατανόηση των περιβαλλοντικών παραγόντων και των επιπέδων έκθεσης που επηρεάζουν την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον θα καθιστούσε δυνατή τη λήψη μέτρων προληπτικής πολιτικής. Η στοχευμένη ανθρώπινη βιοπαρακολούθηση, όταν αυτή δικαιολογείται από την ύπαρξη συγκεκριμένων ανησυχιών, μπορεί να παράσχει στις αρχές μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της πραγματικής έκθεσης του πληθυσμού σε ρύπους, ειδικά των ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού, όπως είναι τα παιδιά, και μπορεί να παράσχει καλύτερα αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων μπορούν να διαμορφώνονται κατάλληλες αποκρίσεις·
4. προκειμένου να αναπτυχθεί μια συνολική προσέγγιση για την ελαχιστοποίηση της έκθεσης σε επικίνδυνες ουσίες, ιδιαίτερα για ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των εγκύων, θα δημιουργηθεί βάση γνώσεων σχετικά με την έκθεση σε χημικές ουσίες και την τοξικότητά τους. Αυτό, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη κατευθυντηρίων γραμμών για τις μεθόδους δοκιμής και τις μεθόδους εκτίμησης των κινδύνων θα επιταχύνει την αποτελεσματική και κατάλληλη λήψη αποφάσεων, γεγονός το οποίο θα ευνοήσει την καινοτομία για αιφόρα υποκατάστατα, συμπεριλαμβανομένων μη χημικών λύσεων, και την ανάπτυξη τους·
5. για να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι τομείς συμμετέχουν στις προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής απαιτείται σαφής επισκόπηση της μέτρησης των αερίων του θερμοκηπίου, της παρακολούθησής τους και της συλλογής των σχετικών δεδομένων, που είναι επί του παρόντος ελλιπής σε βασικούς τομείς, όπως η γεωργία.

Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» θα δώσει την ευκαιρία να επικεντρωθούν οι ερευνητικές προσπάθειες και να αναπτυχθεί το δυναμικό καινοτομίας της Ευρώπης, καθώς συνενώνει πόρους και γνώσεις από διάφορους τομείς και επιστημονικούς κλάδους, εντός της Ένωσης και διεθνώς.

72. Νέα και αναδυόμενα ζητήματα που προκύπτουν από τεχνολογικές εξελίξεις ταχύτερες από την πολιτική, όπως τα ναυυλικά και τα υλικά με παρόμοιες ιδιότητες, οι μη συμβατικές πηγές ενέργειας, η δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα, αποτελούν προκλήσεις από πλευράς διαχείρισης κινδύνων και μπορούν να προκαλέσουν συγκρούσεις συμφερόντων, αναγκών και προσδοκιών. Αυτό, με τη σειρά του, μπορεί να οδηγήσει σε αυξανόμενη ανησυχία του κοινού και δυνητική εχθρότητα απέναντι στις νέες τεχνολογίες. Είναι επομένως αναγκαίο να διεξαχθεί ευρύτερος λεπτομερής κοινωνικός διάλογος σχετικά με τους περιβαλλοντικούς κινδύνους και τους πιθανούς συμβιβασμούς που είμαστε διατεθειμένοι να δεχθούμε, λαμβανομένων υπόψη των ελλείπων ή αβέβαιων κάποιες φορές πληροφοριών για τους αναδυόμενους κινδύνους και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπίζονται. Με τη συστηματική προσέγγιση της διαχείρισης των περιβαλλοντικών κινδύνων θα βελτιωθεί η ικανότητα της Ένωσης να εντοπίζει τις τεχνολογικές εξελίξεις και να ενεργεί σχετικά με έγκαιρο τρόπο, καθισυχάζοντας ταυτόχρονα το κοινό.
73. Προκειμένου να βελτιωθεί η βάση γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:
 - α) οι πολιτικοί ιθύνοντες και τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν στη διάθεσή τους περισσότερα στοιχεία για τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών για το περιβάλλον και το κλίμα, συμπεριλαμβανομένης της κατανόησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ανθρωπινων δραστηριοτήτων και της μέτρησης του κόστους και των οφελών της δράσης και του κόστους της αδράνειας·
 - β) μεγάλη βελτίωση της κατανόησης των αναδυόμενων περιβαλλοντικών και κλιματικών κινδύνων και της ικανότητας εκτίμησης και διαχείρισής τους·
 - γ) ενίσχυση της διεπαφής επιστήμης-πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης των πολιτών στα δεδομένα και της συμμετοχής των πολιτών στο επιστημονικό έργο·
 - δ) ενίσχυση της επιρροής της Ένωσης και των κρατών μελών της σε διεθνή φόρα επιστήμης-πολιτικής προκειμένου να βελτιωθεί η βάση γνώσεων σχετικά με τη διεθνή περιβαλλοντική πολιτική.

Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:

- i) συντονισμός, από κοινού αξιοποίηση και προώθηση των ερευνητικών προσπαθειών της Ένωσης και των κρατών μελών στην αντιμετώπιση βασικών κενών των γνώσεων σχετικά με το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων υπέρβασης των σημείων ανατροπής της περιβαλλοντικής ισορροπίας και των πλανητικών ορίων·
- ii) υιοθέτηση συστηματικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης της διαχείρισης κινδύνων, ιδιαίτερα όσον αφορά την αξιολόγηση και τη διαχείριση νέων και αναδυόμενων τομέων πολιτικής και συναφών κινδύνων καθώς και την επάρκεια και τη συνοχή των ρυθμιστικών μέτρων. Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει στην ενθάρρυνση περαιτέρω ερευνών σχετικά με τους κινδύνους νέων προϊόντων, διαδικασιών και τεχνολογιών·

- iii) απλούστευση, εξορθολογισμός και εκσυγχρονισμός της συλλογής, διαχείρισης, ανταλλαγής και επαναχρησιμοποίησης δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και εφαρμογής ενιαίου συστήματος πληροφοριών για το περιβάλλον·
- iv) ανάπτυξη περιεκτικής βάσης γνώσεων σχετικά με την έκθεση σε χημικές ουσίες και την τοξικότητά τους, τροφοδοτούμενη με δεδομένα που έχουν αποκτηθεί, στο μέτρο του δυνατού, με μεθόδους δοκιμής χωρίς τη χρήση ζώων. Συνέχιση της συντονισμένης προσέγγισης της Ένωσης όσον αφορά την ανθρώπινη και περιβαλλοντική βιοπαρακολούθηση, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της τυποποίησης ερευνητικών πρωτοκόλλων και κριτηρίων αξιολόγησης·
- v) εντατικοποίηση της συνεργασίας σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο σχετικά με τη διεπαφή πολιτικής-επιστήμης στον τομέα του περιβάλλοντος.

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 6: Διασφάλιση των επενδύσεων στην περιβαλλοντική και την κλιματική πολιτική και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εξωτερικού κόστους

74. Οι προσπάθειες που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να συνοδεύονται από επαρκείς επενδύσεις από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές. Ταυτόχρονα, ενώ πολλές χώρες προσπαθούν να αντεπεξέλθουν στην οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η ανάγκη για οικονομικές μεταρρυθμίσεις και η μείωση του δημοσίου χρέους προσφέρουν νέες ευκαιρίες για την ταχεία μετάβαση σε μια ασφαλή και αειφόρο οικονομία με αποδοτικότερη χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα ανθρακικών εκπομπών.
75. Η προσέλκυση επενδύσεων σε ορισμένους τομείς είναι σήμερα δύσκολη, ιδιαίτερα λόγω της απουσίας ή της στρέβλωσης μηνυμάτων για τις τιμές, η οποία οφείλεται στην αδυναμία ορθής εκτίμησης του περιβαλλοντικού κόστους ή στις δημόσιες επιδοτήσεις επιβλαβών για το περιβάλλον δραστηριοτήτων.
76. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες που θα εξασφαλίσουν την επαρκή αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εξωτερικού κόστους, μεταξύ άλλων, εξασφαλίζοντας τη διαβίβαση των κατάλληλων σημάτων αγοράς στον ιδιωτικό τομέα, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τυχόν δυσμενείς κοινωνικές επιπτώσεις. Αυτό συνεπάγεται τη συστηματικότερη εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», ιδιαίτερα μέσω της σταδιακής κατάργησης των επιδοτήσεων που βλάπτουν το περιβάλλον σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών, υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής, της εφαρμογής μιας προσέγγισης που βασίζεται στη δράση, μεταξύ άλλων μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και της εξέτασης του ενδεχόμενου λήψης φορολογικών μέτρων για τη στήριξη της αειφόρου χρήσης των πόρων, όπως π.χ. μετατόπιση της φορολογίας από την εργασία στη ρύπανση. Δεδομένου ότι οι φυσικοί πόροι σπανίζουν ολοένα και περισσότερο, ενδέχεται να αυξηθούν το μισθώμα και τα κέρδη που συνδέονται με την κυριότητα ή την αποκλειστική χρήση τους. Η δημόσια παρέμβαση, ώστε να εξασφαλιστεί ότι αυτά τα μισθώματα δεν είναι υπερβολικά και ότι λαμβάνεται υπόψη το εξωτερικό κόστος, θα οδηγήσει σε αποδοτικότερη χρήση των πόρων αυτών και θα συμβάλει στην αποφυγή στρεβλώσεων της αγοράς και στη δημιουργία δημοσίων εσόδων. Οι περιβαλλοντικές και κλιματικές προτεραιότητες θα ενταχθούν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, μεταξύ άλλων, μέσω βασικών δεικτών, εφόσον οι εν λόγω προτεραιότητες είναι συναφείς με τις προοπτικές αειφόρου οικονομικής μεγέθυνσης των επιμέρους κρατών μελών στα οποία απευθύνονται ειδικές κατά χώρα συστάσεις. Άλλα αγορακεντρικά μέσα, όπως οι ενισχύσεις για οικοσυστημικές υπηρεσίες, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ευρύτερα σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, προκειμένου να παρέχουν κίνητρα για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και την αειφόρο διαχείριση του φυσικού κεφαλαίου.
77. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί ο ιδιωτικός τομέας, ιδίως οι ΜΜΕ, να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που προσφέρει το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο της Ένωσης για αύξηση της συμμετοχής του στις προσπάθειες επίτευξης περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων, ιδίως σε σχέση με δραστηριότητες οικοκαινοτομίας και με την αφομοίωση νέων τεχνολογιών. Θα πρέπει να προωθηθούν οι κοινές πρωτοβουλίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για την οικοκαινοτομία, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Συμπράξεων Καινοτομίας, όπως η Σύμπραξη Καινοτομίας για το νερό⁽¹⁾. Με το νέο πλαίσιο καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων⁽²⁾, προβλέπεται να διευκολυνθεί η πρόσβαση του ιδιωτικού τομέα σε χρηματοδότηση για επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος, κυρίως για τη βιοποικιλότητα και την κλιματική αλλαγή. Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν περισσότερο οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να κοινοποιούν περιβαλλοντικές πληροφορίες στο πλαίσιο της οικείας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, πέραν του βαθμού που επιβάλλει η υφιστάμενη νομοθεσία της Ένωσης⁽³⁾.
78. Στις προτάσεις που υπέβαλε σχετικά με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή έχει βελτιώσει την ένταξη περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε όλα τα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης ώστε να παρέχουν δυνατότητες για την επίτευξη των σχετικών στόχων από τα κράτη μέλη. Έχει επίσης προτείνει την αύξηση των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα, τουλάχιστον στο 20 % του συνολικού προϋπολογισμού. Σε κρίσιμους τομείς πολιτικής, όπως η γεωργία, η αγροτική ανάπτυξη και η πολιτική συνοχής, θα πρέπει να ενισχυθούν τα κίνητρα για την παροχή επωφελών για το περιβάλλον δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών και η χρηματοδότηση θα πρέπει να συναρτάται με εκ των προτέρων όρους που έχουν σχέση με το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων (συνοδευτικών) μέτρων στήριξης. Αυτό αναμένεται να εξασφαλίσει ότι τα κονδύλια δαπανώνται με αποτελεσματικότερο τρόπο και σύμφωνα με τους στόχους για το περιβάλλον και το κλίμα. Οι προτάσεις αυτές προβλέπουν την αντιστοιχία των πολιτικών της Ένωσης με συνεκτικούς χρηματοδοτικούς πόρους για την εφαρμογή και πρόσθετα κονδύλια για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, ώστε να αποφέρουν στην πράξη συγκεκριμένα και συνεκτικά οφέλη επιτόπου.
79. Πέραν αυτού του εξορθολογισμού, το πρόγραμμα LIFE⁽⁴⁾ θα επιτρέπει τον συνδυασμό των κονδυλίων και την πληρέστερη εναρμόνισή τους με τις προτεραιότητες της πολιτικής, με πιο στρατηγικό και οικονομικά αποδοτικότερο τρόπο, για τη στήριξη περιβαλλοντικών και κλιματικών μέτρων, μέσω της ανάπτυξης σειράς έργων, συμπεριλαμβανομένων «ολοκληρωμένων έργων».

⁽¹⁾ COM(2012) 216.

⁽²⁾ COM(2011) 662.

⁽³⁾ COM(2011) 681.

⁽⁴⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) [COM(2011) 874, 2011/0428(COD)].

80. Η αυξημένη εισφορά κεφαλαίου στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) στο πλαίσιο του συμφώνου Ανάπτυξης και Απασχόλησης του 2012 αποτελεί μια επιπλέον πηγή επενδύσεων ⁽¹⁾ και θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τους στόχους της Ένωσης για το περιβάλλον και το κλίμα.
81. Η πείρα που αποκτήθηκε κατά την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013 δείχνει ότι, αν και διατίθενται σημαντικά κονδύλια για το περιβάλλον, η απορρόφησή τους σε όλα τα επίπεδα κατά τα πρώτα έτη υπήρξε πολύ άниση, γεγονός που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την επίτευξη των συμφωνηθέντων στόχων και σκοπών. Προκειμένου να μην επαναληφθεί αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να εντάξουν περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους στις στρατηγικές και στα προγράμματα τους για τη χρηματοδότηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, της αγροτικής ανάπτυξης και της θαλάσσιας πολιτικής, να δώσουν προτεραιότητα στην έγκαιρη απορρόφηση της χρηματοδότησης που διατίθεται για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή και να ενισχύσουν την ικανότητα των εκτελεστικών φορέων να επιτυγχάνουν αποτελεσματικές έναντι του κόστους και αειφόρες επενδύσεις, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία και κατάλληλη χρηματοδοτική στήριξη για επενδύσεις σε αυτούς τους τομείς.
82. Επιπλέον, ο εντοπισμός των δαπανών που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα και το κλίμα αποδείχθηκε δυσχερής. Για την αξιολόγηση της προόδου προς την επίτευξη των εν λόγω στόχων, θα πρέπει να καθιερωθεί σύστημα εντοπισμού και αναφοράς σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών. Η καθιέρωση αυτού του συστήματος είναι σημαντική για τη συνολική προσπάθεια της Ένωσης που αποσκοπεί σε πολυμερείς συμφωνίες για την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα. Στο πλαίσιο αυτό, η Ένωση θα συμβάλλει στη διακυβερνητική διαδικασία που άρχισε στη διάσκεψη Ρίο + 20 για την εκτίμηση των χρηματοδοτικών αναγκών και τη διατύπωση προτάσεων σχετικά με επιλογές για μια αποτελεσματική στρατηγική χρηματοδότησης της αειφόρου ανάπτυξης.
83. Θα πρέπει να συνεχιστούν οι εργασίες για την εκπόνηση δεικτών παρακολούθησης της οικονομικής προόδου επιπλέον του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) και συμπληρωματικών προς αυτό. Η διασφάλιση διαφανών και αειφόρων επενδύσεων εξαρτάται από την ορθή αποτίμηση των περιβαλλοντικών αγαθών. Θα χρειαστούν περαιτέρω προσπάθειες για τη μέτρηση της αξίας των οικοσυστημάτων μας και του κόστους της καταστροφής τους, σε συνδυασμό με αντίστοιχα κίνητρα, προκειμένου να τροφοδοτούνται με στοιχεία οι πολιτικές και οι επενδυτικές αποφάσεις. Θα πρέπει να ενταθούν οι εργασίες για την ανάπτυξη συστήματος περιβαλλοντικών λογαριασμών, συμπεριλαμβανομένων των υλικών και χρηματικών λογαριασμών φυσικού κεφαλαίου και οικοσυστημικών υπηρεσιών. Αυτό συντάσσεται με το αποτέλεσμα της διάσκεψης Ρίο + 20, στο οποίο αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα ευρύτερων μέτρων προόδου, που να συμπληρώνουν το ΑΕΠ, για τη μέτρηση της ευημερίας και της αειφορίας.
84. Για τη διασφάλιση των επενδύσεων στην περιβαλλοντική και την κλιματική πολιτική και την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εξωτερικού κόστους, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:
- α) επίτευξη των στόχων της πολιτικής για το περιβάλλον και το κλίμα με οικονομικά αποδοτικό τρόπο και υποστήριξη των στόχων αυτών με επαρκή χρηματοδότηση·
 - β) αύξηση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης των δαπανών για το περιβάλλον και το κλίμα·
 - γ) δέουσα αποτίμηση της αξίας του φυσικού κεφαλαίου και των οικοσυστημικών υπηρεσιών, καθώς και του κόστους υποβάθμισής τους και συνεκτίμηση αυτών των πτυχών στη χάραξη πολιτικής και στις επενδύσεις.
- Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:
- i) άμεση κατάργηση των επιδοτήσεων που βλάπτουν το περιβάλλον σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών και υποβολή έκθεσης σχετικά με την πρόοδο που επιτυγχάνεται μέσω των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων· αύξηση της χρήσης αγορακεντρικών μέσων, όπως οι φορολογικές πολιτικές των κρατών μελών, η τιμολόγηση και η επιβολή τελών, και επέκταση των αγορών για περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των ενδεχόμενων δυσμενών κοινωνικών επιπτώσεων, με την εφαρμογή μιας προσέγγισης που βασίζεται στη δράση, υπό τη στήριξη και παρακολούθηση της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·
 - ii) διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων και της πρόσβασης σε αυτά και χρηματοδότηση για την οικοκαινοτομία·
 - iii) επαρκής έκφραση περιβαλλοντικών και κλιματικών προτεραιοτήτων στις πολιτικές και στις στρατηγικές χρηματοδότησης για τη στήριξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής·
 - iv) πραγματοποίηση ειδικών προσπαθειών για να εξασφαλιστεί η πλήρης και αποδοτική χρησιμοποίηση της διαθέσιμης ενωσιακής χρηματοδότησης για περιβαλλοντική δράση, μεταξύ άλλων με την ουσιαστική βελτίωση της έγκαιρης απορρόφησής της βάσει του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020 και τη διασφάλιση της διάθεσης του 20 % του προϋπολογισμού για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της, μέσω της ενσωμάτωσης της δράσης για το κλίμα και με τη σύνδεση της χρηματοδότησης αυτής με σαφή μέτρα σύγκρισης, με τον καθορισμό στόχων και με την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων·
 - v) ανάπτυξη και εφαρμογή συστήματος αναφοράς και εντοπισμού των περιβαλλοντικών δαπανών που προβλέπονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης, ιδίως όσων δαπανών σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα, το αργότερο το 2014·
 - vi) ένταξη περιβαλλοντικών και κλιματικών παραμέτρων στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, εφόσον αυτό έχει σημασία για τις προοπτικές αειφόρου οικονομικής μεγέθυνσης μεμονωμένων κρατών μελών και ενδείκνυται για τη διατύπωση ειδικών κατά χώρα συστάσεων·

⁽¹⁾ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2012 (EUCO 76/12).

- vii) εκπόνηση και εφαρμογή εναλλακτικών δεικτών πέραν του ΑΕΠ και συμπληρωματικών προς αυτό, για την παρακολούθηση του βαθμού αιεφορίας της προόδου μας, και συνέχιση των εργασιών που έχουν ως αντικείμενο την ενοποίηση των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών δεικτών, συμπεριλαμβανομένης της λογιστικής απεικόνισης του φυσικού κεφαλαίου·
- viii) περαιτέρω ανάπτυξη και ενθάρρυνση των πληρωμών για το σύστημα οικοσυστημικών υπηρεσιών·
- ix) εφαρμογή κινήτρων και μεθόδων που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να μετρούν το περιβαλλοντικό κόστος των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων και τα κέρδη που αποκομίζονται από τη χρήση περιβαλλοντικών υπηρεσιών και να κοινοποιούν περιβαλλοντικές πληροφορίες στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης δραστηριοτήτων τους. Ενθάρρυνση των επιχειρήσεων να επιδεικνύουν επιμέλεια, μεταξύ άλλων, στην αλυσίδα εφοδιασμού τους.

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 7: Βελτίωση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της συνοχής των πολιτικών

85. Μολονότι η ενσωμάτωση των προβληματισμών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος στις άλλες πολιτικές και δραστηριότητες της Ένωσης αποτελεί απαίτηση της Συνθήκης από το 1997, η γενική κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ευρώπη δείχνει ότι η πρόοδος που έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα, αν και αξιόπαινη σε ορισμένα πεδία, δεν ήταν επαρκής για την αντιστροφή όλων των αρνητικών τάσεων. Η επίτευξη πολλών από τους στόχους προτεραιότητας του 7ου ΠΔΠ θα απαιτήσει αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών και κλιματικών παραμέτρων σε άλλες πολιτικές, καθώς και συνεκτικότερες, συστηματικές προσεγγίσεις πολιτικής που θα αποφέρουν πολλαπλά οφέλη. Αυτό θα πρέπει να συμβάλει στην εξασφάλιση της διαχείρισης των δύσκολων συμβίβασμών σε πρώιμο στάδιο, και όχι στο στάδιο της εφαρμογής, και δυνατοτήτων αποτελεσματικότερου μετριασμού των αναπόφευκτων επιπτώσεων. Τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να καθοριστούν έγκαιρα για να εξασφαλιστεί η επίτευξη των σχετικών στόχων. Η οδηγία για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση⁽¹⁾ και η οδηγία για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων⁽²⁾, εφόσον εφαρμόζονται σωστά, αποτελούν αποτελεσματικά εργαλεία για την εξασφάλιση της ένταξης απαιτήσεων προστασίας του περιβάλλοντος στα σχέδια και προγράμματα, καθώς και στα έργα.
86. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, που είναι γενικά αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις χρήσεις χερσαίων και θαλάσσιων εκτάσεων, μπορούν να διαδραματίσουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και στην προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό και μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και στις φυσικές καταστροφές.
87. Η προβλεπόμενη επέκταση των δικτύων ενέργειας και μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των υπεράκτιων υποδομών, θα πρέπει να συμβιβάζεται με την προστασία της φύσης και με τις ανάγκες και υποχρεώσεις όσον αφορά την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η ένταξη πράσινων υποδομών στα σχετικά σχέδια και προγράμματα μπορεί να συμβάλει στην υπερνίκηση του κατακερματισμού των ενδιατημάτων και στη διατήρηση ή την αποκατάσταση της οικολογικής συνδετικότητας, στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων και, κατ' επέκταση, στην εξασφάλιση της αδιάλειπτης παροχής οικοσυστημικών υπηρεσιών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα και η προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, παρέχοντας παράλληλα υγιεινότερο περιβάλλον και χώρους αναψυχής για τους πολίτες.
88. Το 7ο ΠΔΠ περιλαμβάνει ορισμένους στόχους προτεραιότητας για την ενίσχυση της ενσωμάτωσης. Στις προτάσεις της για τη μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής, της κοινής αλιευτικής πολιτικής, των διευρωπαϊκών δικτύων (ΔΕΔ) και της πολιτικής για τη συνοχή, η Επιτροπή συμπεριέλαβε μέτρα για την περαιτέρω στήριξη της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της αιεφορίας. Για να επιτύχει το 7ο ΠΔΠ, οι πολιτικές αυτές θα πρέπει να συμβάλουν περισσότερο στην επίτευξη περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων. Ομοίως, οι προσπάθειες που αποσκοπούν πρωτίστως στην επίτευξη περιβαλλοντικών βελτιώσεων θα πρέπει να σχεδιάζονται, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπο ώστε να αποφέρουν οφέλη επίσης για άλλες πολιτικές. Για παράδειγμα, οι προσπάθειες για την αποκατάσταση οικοσυστημάτων είναι δυνατόν να στοχεύουν σε οφέλη για τα ενδιατηματα και τα είδη και στη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα, βελτιώνοντας παράλληλα την παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών ζωτικής σημασίας για πολλούς τομείς της οικονομίας, όπως η επικοινωνία ή ο καθαρισμός του νερού για τη γεωργία, και δημιουργώντας πράσινες θέσεις εργασίας.
89. Για τη βελτίωση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης και της συνοχής των πολιτικών, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:
- a) χάραξη και εφαρμογή των τομεακών πολιτικών σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών κατά τρόπο που να εξυπηρετεί τους σχετικούς με αυτές περιβαλλοντικούς και κλιματικούς σκοπούς και στόχους.
- Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:
- i) ενσωμάτωση όρων και κινήτρων που σχετίζονται με το περιβάλλον και το κλίμα στις πρωτοβουλίες πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της επανεξέτασης και μεταρρύθμισης υφιστάμενων πολιτικών, καθώς και στις νέες πρωτοβουλίες, σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών·
 - ii) διενέργεια εκ των προτέρων εκτιμήσεων των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων των πρωτοβουλιών πολιτικής, στο ενδεδειγμένο ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, για τη διασφάλιση της συνοχής και της αποτελεσματικότητάς τους·
 - iii) πλήρης εφαρμογή της οδηγίας για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση και της οδηγίας για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον·

(1) Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197 της 21.7.2001, σ. 30).

(2) Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1).

- iv) αξιοποίηση των πληροφοριών που αντλούνται από την εκ των υστέρων αξιολόγηση σχετικά με την κτηθείσα εμπειρία κατά την εφαρμογή του περιβαλλοντικού κεκτημένου, με σκοπό τη βελτίωση της συνέπειας και της συνοχής της·
- v) διαχείριση των δυνητικών συμβιβάσιμων σε όλες τις πολιτικές προκειμένου να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες και να μειωθούν και, ει δυνατόν, να διορθωθούν οι ακούσιες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 8: Ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων της Ένωσης

90. Η Ένωση είναι πυκνοκατοικημένη και, έως το 2020, το 80 % του πληθυσμού της είναι πιθανόν να ζει σε αστικές και περιαστικές περιοχές. Η ποιότητα ζωής θα επηρεάζεται άμεσα από την κατάσταση του αστικού περιβάλλοντος. Εξάλλου, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των πόλεων εξαπλώνονται πολύ πέραν των φυσικών τους ορίων, δεδομένου ότι οι πόλεις εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις περιαστικές και αγροτικές περιοχές για την κάλυψη των αναγκών τους σε τρόφιμα, ενέργεια, χώρο και πόρους και για τη διαχείριση των αποβλήτων.
91. Οι περισσότερες πόλεις αντιμετωπίζουν ένα κοινό σύνολο βασικών περιβαλλοντικών προβλημάτων, μεταξύ των οποίων ανησυχίες για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα, υψηλή στάθμη θορύβου, κυκλοφοριακή συμφόρηση, εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, απώλεια και υποβάθμιση της βιοποικιλότητας, λειψυδρία, πλημμύρες και καταγίδες, μείωση των χώρων πρασίνου, μολυσμένες τοποθεσίες, εγκαταλελειμμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις και ανεπαρκής διαχείριση των αποβλήτων και της ενέργειας. Ταυτόχρονα, οι πόλεις της Ένωσης καθορίζουν πρότυπα αστικής αειφορίας και συχνά πρωτοστατούν σε καινοτόμες λύσεις για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων ⁽¹⁾, συμπεριλαμβανομένων πρωτοβουλιών για την αποδοτική χρήση των πόρων και την πράσινη οικονομία στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ένας διαρκώς αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών πόλεων θέτουν την περιβαλλοντική αειφορία στο επίκεντρο των στρατηγικών τους για την αστική ανάπτυξη.
92. Η αυξανόμενη αστικοποίηση της Ένωσης έχει αυξήσει την ευαισθητοποίηση για τη σημασία του φυσικού περιβάλλοντος σε αστικές περιοχές. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας μέσω δράσεων όπως η επαναφορά της φύσης στο αστικό περιβάλλον και η διαμόρφωση του αστικού τοπίου καθίσταται όλο και πιο εμφανής. Πρέπει να αξιολογηθούν και να βελτιωθούν οι επιδόσεις των ευρωπαϊκών πόλεων στον τομέα της βιοποικιλότητας. Η αξιολόγηση αυτή θα μπορούσε να υλοποιηθεί βάσει ενός ειδικού δείκτη αστικής βιοποικιλότητας, όπως ο δείκτης της Σιγκαπούρης που παρουσιάστηκε στη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιοποικιλότητα στη Nagoya το 2010.
93. Οι πολίτες της Ένωσης, ανεξαρτήτως του αν κατοικούν στις πόλεις ή στην ύπαιθρο, επωφελούνται από ένα φάσμα πολιτικών και πρωτοβουλιών της Ένωσης που στηρίζουν την αειφόρο ανάπτυξη των αστικών περιοχών. Ωστόσο, η αειφόρος αυτή ανάπτυξη απαιτεί αποτελεσματικό και αποδοτικό συντονισμό μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων της διοίκησης και υπεράνω των διοικητικών ορίων, καθώς και τη συστηματική συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών στον προγραμματισμό, τη διαμόρφωση και την εξέλιξη των πολιτικών που επιδρούν στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος. Οι μηχανισμοί ενισχυμένου συντονισμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, που προτείνονται βάσει του κοινού στρατηγικού πλαισίου για την επόμενη περίοδο χρηματοδότησης, και η δημιουργία «δικτύου αστικής ανάπτυξης» ⁽²⁾ θα συμβάλουν σε αυτό και θα διευκολύνουν τη συμμετοχή περισσότερων ενδιαφερομένων φορέων και του ευρύτερου κοινού στις αποφάσεις που τους επηρεάζουν. Αναμένεται ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα επωφεληθούν επίσης από την περαιτέρω ανάπτυξη εργαλείων για τον εξορθολογισμό της συλλογής και της διαχείρισης περιβαλλοντικών δεδομένων και για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, καθώς και από τις προσπάθειες για τη βελτίωση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο ⁽³⁾. Αυτό συνάδει με τη δέσμευση που ανελήφθη στη διάσκεψη Rio + 20 για προώθηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης του σχεδιασμού, της κατασκευής και της διαχείρισης αειφόρων πόλεων και αστικών κέντρων. Οι ολοκληρωμένες προσεγγίσεις πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, στις οποίες λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι μακροπρόθεσμες περιβαλλοντικές πτυχές, παράλληλα με τις οικονομικές, κοινωνικές και εδαφικές προκλήσεις, είναι θεμελιώδους σημασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι αστικές κοινότητες αποτελούν αειφόρους, αποδοτικούς και υγιεινούς τόπους διαβίωσης και εργασίας.
94. Η Ένωση θα πρέπει να προωθήσει περαιτέρω και, κατά περίπτωση, να διευρύνει τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες που στηρίζουν την καινοτομία και τις βέλτιστες πρακτικές στις πόλεις, τη δικτύωση και τις ανταλλαγές και ενθαρρύνουν τις πόλεις να προβάλλουν την ηγετική θέση τους στην αειφόρο αστική ανάπτυξη ⁽⁴⁾. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη θα πρέπει να διευκολύνουν και να ενθαρρύνουν την απορρόφηση της ενωσιακής χρηματοδότησης που διατίθεται μέσω της πολιτικής για τη συνοχή και άλλων ταμείων για τη στήριξη των προσπαθειών των πόλεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της αειφόρου αστικής ανάπτυξης, στην ευαισθητοποίηση και στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των τοπικών παραγόντων ⁽⁵⁾. Η κατάρτιση και η έγκριση ενός συνόλου κριτηρίων αειφορίας για τις πόλεις, που θα τροφοδοτείται κατόπιν διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, θα παρείχε βάση αναφοράς για τις εν λόγω πρωτοβουλίες και θα προήγαγε μια συνεκτική, ολοκληρωμένη προσέγγιση της αειφόρου αστικής ανάπτυξης ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, έκθεση «Οι πόλεις του αύριο» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011) και έγγραφο εργασίας SWD(2012) 101.

⁽²⁾ COM(2011) 615.

⁽³⁾ Για παράδειγμα, το σύστημα πληροφοριών για τα ύδατα στην Ευρώπη (WISE), το σύστημα πληροφοριών για τη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη (BISE) και η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (CLIMATE-Adapt).

⁽⁴⁾ Ως παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για τις έξυπνες πόλεις και κοινότητες, COM(2012) 4701, το Βραβείο Πράσινης Πρωτεύουσας της Ευρώπης και η ερευνητική πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού «Η Ευρώπη των πόλεων».

⁽⁵⁾ Η Επιτροπή έχει προτείνει τον διαχωρισμό τουλάχιστον του 5 % του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) σε κάθε κράτος μέλος για τη χρηματοδότηση της ολοκληρωμένης αειφόρου αστικής ανάπτυξης.

⁽⁶⁾ Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να αντλήσει διδάγματα από υφιστάμενες πρωτοβουλίες όπως είναι η Τοπική Ατζέντα 21 καθώς και από άλλες βέλτιστες πρακτικές.

95. Για την ενίσχυση της αειφορίας των πόλεων της Ένωσης, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:

- a) εφαρμογή πολιτικών αιφόρου πολεοδομικού προγραμματισμού και σχεδιασμού στην πλειονότητα των πόλεων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων προσεγγίσεων στους τομείς των δημοσίων αστικών συγκοινωνιών και της αστικής κινητικότητας, των αιφώρων κτιρίων, της ενεργειακής απόδοσης και της διατήρησης της αστικής βιοποικιλότητας·

Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:

- i) έγκριση ενός συνόλου κριτηρίων για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των πόλεων, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών επιπτώσεων·
- ii) μέριμνα ώστε οι πόλεις να ενημερώνονται σχετικά με τη χρηματοδότηση για μέτρα βελτίωσης της αστικής αειφορίας και να έχουν καλύτερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση αυτή·
- iii) ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ πόλεων σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο σχετικά με την καινοτόμο και αιφόρο αστική ανάπτυξη·
- iv) στο πλαίσιο των υπό εξέλιξη πρωτοβουλιών και των υφισταμένων δικτύων της Ένωσης, ανάπτυξη και προώθηση μιας κοινής αντίληψης του τρόπου συμβολής στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος μέσω της εστίασης στην ενσωμάτωση του πολεοδομικού σχεδιασμού στους στόχους που σχετίζονται με την αποδοτική χρήση των πόρων, τη δημιουργία μιας καινοτόμου, ασφαλούς και αιφόρου οικονομίας χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών, την αιφόρο χρήση της γης στο αστικό περιβάλλον, την αιφόρο κινητικότητα στις πόλεις, τη διαχείριση και διατήρηση της αστικής βιοποικιλότητας, την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, τη διαχείριση των υδάτων, την ανθρώπινη υγεία, τη συμπεριφορά στην κοινότητα στη λήψη αποφάσεων, καθώς και την εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος.

Στόχος προτεραιότητας αριθ. 9: Αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης όσον αφορά την αντιμετώπιση διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων

96. Η εξασφάλιση της αιφόρου χρήσης των πόρων αποτελεί μια από τις πιο πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα ο κόσμος, καθώς και καθοριστικό παράγοντα για την εξάλειψη της φτώχειας και την εξασφάλιση ενός αιφόρου μέλλοντος για τον πλανήτη ⁽¹⁾. Στη διάσκεψη Ρίο + 20 οι παγκόσμιοι ηγέτες ανανέωσαν τη δέσμευσή τους για αιφόρο ανάπτυξη και για την προώθηση ενός οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά αιφόρου μέλλοντος για τον πλανήτη, για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενεές. Αναγνώρισαν επίσης ότι η πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη της αιφόρου ανάπτυξης. Στη διάσκεψη Ρίο + 20 υπογραμμίστηκε ότι με δεδομένη την πληθυσμιακή αύξηση και σε έναν ολοένα πιο αστικοποιημένο κόσμο, οι προκλήσεις αυτές απαιτούν την ανάληψη διεθνούς δράσης σε διάφορους τομείς, όπως οι τομείς του νερού, των ωκεανών, των αιφώρων εδαφών και οικοσυστημάτων, της αποδοτικής χρήσης των πόρων (ιδίως απόβλητα), της ορθής διαχείρισης των χημικών ουσιών, της αιφόρου ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής. Η σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων που βλάπτουν το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των επιδοτήσεων των ορυκτών καυσίμων, απαιτεί επίσης την ανάληψη πρόσθετης δράσης. Εκτός από την υλοποίηση αυτών των δεσμεύσεων σε τοπικό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση θα συμμετέχει προορατικά σε διεθνείς προσπάθειες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη των αναγκαίων λύσεων για τη διασφάλιση της αιφόρου ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο.
97. Η διάσκεψη Ρίο + 20 αποφάσισε να αντικαταστήσει την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Αιφόρο Ανάπτυξη με ένα Πολιτικό φόρουμ Υψηλού Επιπέδου, επιφορτισμένο με την ενίσχυση της ενσωμάτωσης των τριών διαστάσεων της αιφόρου ανάπτυξης και την παρακολούθηση και εξέταση της προόδου που επιτυγχάνεται όσον αφορά την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της διάσκεψης Ρίο + 20 και των συναφών αποτελεσμάτων άλλων συνόδων κορυφής και διασκέψεων των Ηνωμένων Εθνών, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην εφαρμογή των Στόχων της Αιφόρου Ανάπτυξης εντός του γενικού πλαισίου για την περίοδο μετά το 2015.
98. Πολλοί από τους στόχους προτεραιότητας που καθορίζονται στο 7ο ΠΔΠ μπορούν να επιτευχθούν πλήρως μόνο στο πλαίσιο πλανητικής προσέγγισης και σε συνεργασία με τις χώρες-εταίρους και τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη. Για τον λόγο αυτό η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να συμμετέχουν στις σχετικές διεθνείς, περιφερειακές και διμερείς διαδικασίες με ισχυρό, εστιασμένο, ενωτικό και συνεκτικό τρόπο. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην περιοχή του Εύξεινου Πόντου και στις αρκτικές περιοχές όπου υπάρχει ανάγκη για εντατικοποίηση της συνεργασίας και μεγαλύτερη συμμετοχή της Ένωσης, μεταξύ άλλων, μέσω της προσχώρησης στη σύμβαση για την προστασία του Εύξεινου Πόντου από τη μόλυνση και της απόκτησης καθεστώτος μόνιμου παρατηρητή στο Αρκτικό Συμβούλιο, με σκοπό την αντιμετώπιση νέων και κοινών περιβαλλοντικών προκλήσεων. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να εξακολουθήσουν να πρωτορούν ένα αποτελεσματικό πλαίσιο κανόνων για την παγκόσμια περιβαλλοντική πολιτική, που να συμπληρώνεται από μια αποτελεσματικότερη στρατηγική προσέγγιση στην οποία οι διμερείς και οι περιφερειακές πολιτικές συνομιλίες και συνεργασία θα είναι προσαρμοσμένες στους στρατηγικούς εταίρους, τις υποψήφιες για προσχώρηση και τις γειτονικές χώρες της Ένωσης και στις αναπτυσσόμενες χώρες, αντίστοιχα, και θα στηρίζονται με επαρκή χρηματοδότηση.
99. Το χρονικό διάστημα που καλύπτει το 7ο ΠΔΠ αντιστοιχεί σε βασικά στάδια της διεθνούς πολιτικής για το κλίμα, τη βιοποικιλότητα και τις χημικές ουσίες. Για την παραμονή εντός του ανωτάτου ορίου των 2 °C, οι παγκόσμιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να μειωθούν έως το 2050 κατά τουλάχιστον 50 % σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Ωστόσο, οι δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί μέχρι σήμερα από διάφορες χώρες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα επιτρέψουν να επιτευχθεί μόλις το ένα τρίτο από τις μειώσεις που απαιτούνται έως το 2020 ⁽²⁾. Χωρίς αποφασιστικότερη δράση σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι απίθανο να συγκρατηθεί η κλιματική αλλαγή. Ακόμη και στο πιο αισιόδοξο σενάριο, οι χώρες θα βρίσκονται όλο και περισσότερο αντιμέτωπες με τις αναπόφευκτες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, λόγω των ιστορικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και θα πρέπει να καταστρώσουν στρατηγικές προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Στο πλαίσιο της πλατφόρμας του Durban για την ενίσχυση της δράσης, πρόκειται να εγκριθεί μέχρι το 2015 και να εφαρμοστεί από το 2020 μια συνολική και αυτοτελής συμφωνία γενικής ισχύος.

⁽¹⁾ Έκθεση για την ανθρώπινη ανάπτυξη (Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη — UNDP, 2011).

⁽²⁾ Στην έκθεση με τίτλο «Bridging the Emissions Gap» (Γεφύρωση της διαφοράς των εκπομπών), στο πλαίσιο του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP), επισημαίνεται ότι οι άνευ όρων δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει οι επιμέρους χώρες θα επιτύχουν μειώσεις εκπομπών περίπου 4 GtCO₂e, σε σύγκριση με τη μέση εκτίμηση μείωσης 14 GtCO₂e που είναι αναγκαία για να παραμείνει η αύξηση της θερμοκρασίας κάτω των 2 °C.

Η Ένωση θα εξακολουθήσει να συμμετέχει προορατικά στη διαδικασία αυτή, καθώς και στις συζητήσεις για τον τρόπο γεφύρωσης της διαφοράς ανάμεσα στις σημερινές δεσμεύσεις μείωσης των εκπομπών που έχουν αναλάβει οι ανεπτυγμένες και οι αναπτυσσόμενες χώρες και για τα μέτρα που απαιτούνται προκειμένου να παραμείνει η πορεία των εκπομπών συμβατή με τον στόχο των 2 °C, βάσει των πλέον πρόσφατων πορισμάτων της IPCC. Η εφαρμογή των αποτελεσμάτων της διάσκεψης Ρίο + 20 πρέπει να εξασφαλίζει επίσης τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα με αυτή τη διαδικασία ώστε να αλληλοενισχύονται. Η συνέχεια που θα δοθεί στη διάσκεψη Ρίο + 20 θα πρέπει επίσης να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, υποστηρίζοντας με τον τρόπο αυτό την προσπάθεια αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα, η Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει και να εντείνει περαιτέρω τις συμπράξεις με στρατηγικούς εταίρους στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και να λάβει πρόσθετα μέτρα για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών και κλιματικών παραμέτρων στην εμπορική και αναπτυξιακή της πολιτική, έχοντας κατά νου τις αμοιβαίες δεσμεύσεις και τα αμοιβαία οφέλη.

100. Οι παγκόσμιοι στόχοι όσον αφορά τη βιοποικιλότητα⁽¹⁾, που έχουν καθοριστεί στο πλαίσιο της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα, πρέπει να επιτευχθούν έως το 2020 ως βάση για την ανάσχεση και, τελικά, την αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως. Η Ένωση θα συνεισφέρει το μερίδιό της αναλογεί στις προσπάθειες αυτές, μεταξύ άλλων σε σχέση με τον διπλασιασμό των σχετιζόμενων με τη βιοποικιλότητα συνολικών διεθνών ροών πόρων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες έως το 2015 και τουλάχιστον με τη διατήρηση αυτού του επιπέδου έως το 2020 όπως καθορίζεται στους προκαταρκτικούς στόχους που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο της στρατηγικής κινητοποίησης πόρων της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα⁽²⁾. Είναι επίσης σημαντικό να διαδραματίσει η Ένωση ενεργό ρόλο στη Διακυβερνητική Πλατφόρμα Επιστήμης-Πολιτικής για τη Βιοποικιλότητα και τις Οικοσυστημικές Υπηρεσίες (IPBES), όταν θα καταστεί πλήρες μέλος της, προκειμένου να επιτύχει τη διασύνδεση μεταξύ τοπικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου διακυβέρνησης της βιοποικιλότητας. Η Ένωση θα συνεχίσει να υποστηρίζει την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της απερίθμησης (UNCCD), ιδίως αναλαμβάνοντας δράση για την επίτευξη ενός ουδέτερου από πλευράς υποβάθμισης του εδάφους κόσμου, όπως συμφωνήθηκε στη διάσκεψη Ρίο + 20. Θα εντατικοποιήσει επίσης τις προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου όσον αφορά την ορθή διαχείριση των χημικών ουσιών καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, καθώς και των επικινδυνών αποβλήτων, όπως επιβεβαιώθηκε στη διάσκεψη Ρίο + 20, καθώς και για την υποστήριξη σχετικών συμβάσεων. Η Ένωση θα συνεχίσει να διαδραματίζει ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο, συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων των σχετικών διαδικασιών.
101. Η Ένωση έχει επιδείξει ικανοποιητικές επιδόσεις όσον αφορά τη συμμετοχή σε πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες, έστω και αν ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη κυρώσει βασικές συμφωνίες. Η κατάσταση αυτή κλονίζει την αξιοπιστία της Ένωσης στις σχετικές διαπραγματεύσεις. Τα κράτη μέλη και η Ένωση θα πρέπει να εξασφαλίσουν την έγκαιρη κύρωση και έγκριση αντίστοιχα όλων των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη.
102. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να συμμετέχουν προορατικά σε διεθνείς διαπραγματεύσεις για νέα και αναδυόμενα ζητήματα, ιδιαίτερα για νέες συμβάσεις, συμφωνίες και αξιολογήσεις, και, στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να επιβεβαιώσουν την ισχυρή βούλησή τους να συνεχίσουν να επιδιώκουν τη συντομότερη δυνατή έναρξη διαπραγματεύσεων, στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, για μια συμφωνία εφαρμογής της UNCLOS (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας) για τη διατήρηση και αειφόρο χρήση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας σε περιοχές εκτός εθνικής δικαιοδοσίας και να στηρίζουν την ολοκλήρωση της πρώτης «Παγκόσμιας Αξιολόγησης των Ωκεανών».
103. Η Ένωση θα πρέπει επίσης να αξιοποιήσει τη θέση της ως μία από τις μεγαλύτερες παγκόσμιες αγορές για να προωθήσει πολιτικές και προσεγγίσεις με τις οποίες θα μειώνονται οι πιέσεις που ασκούνται στην παγκόσμια βάση φυσικών πόρων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αλλαγή των προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής, μεταξύ άλλων, με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για να προωθηθεί η αειφόρος διαχείριση των πόρων σε διεθνές επίπεδο και να καταστεί λειτουργικό το δεκαετές πλαίσιο προγραμμάτων για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή, καθώς και να εξασφαλιστεί ότι οι πολιτικές για το εμπόριο και την εσωτερική αγορά υποστηρίζουν την υλοποίηση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων και παρέχουν κίνητρα σε άλλες χώρες για την αναβάθμιση και την εφαρμογή των δικών τους περιβαλλοντικών κανονιστικών πλαισίων και προτύπων, με σκοπό την αποτροπή του περιβαλλοντικού ντάμπινγκ. Η Ένωση θα συνεχίσει να προωθεί την αειφόρο ανάπτυξη, μέσω της διαπραγμάτευσης και της εφαρμογής ειδικών διατάξεων των διεθνών εμπορικών συμφωνιών που συνάπτει και των διμερών εθελοντικών συμφωνιών εταιρικής σχέσης για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο, που διασφαλίζουν ότι μόνο νόμιμα υλοτομημένη ξυλεία εισέρχεται στην Ένωση από τις χώρες-εταίρους. Σε αυτό το πλαίσιο, ο κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ξυλεία⁽³⁾ αποτελεί τη νομική βάση την οποία η Ένωση μπορεί να χρησιμοποιήσει για να αντιμετωπίσει το παγκόσμιο πρόβλημα της παράνομης υλοτομίας στο πλαίσιο της ζήτησης της για ξυλεία και προϊόντα ξυλείας. Θα εξεταστούν επίσης και άλλες επιλογές πολιτικής για τη μείωση των επιπτώσεων της κατανάλωσης της Ένωσης στο παγκόσμιο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών.
104. Η Ένωση, σε συνέπεια με τις εσωτερικές της πολιτικές, θα πρέπει επίσης να εντείνει περαιτέρω τη συμβολή της σε πρωτοβουλίες που διευκολύνουν τη μετάβαση προς μια πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία σε διεθνές επίπεδο, όπως η προώθηση κατάλληλων ευνοϊκών συνθηκών, η ανάπτυξη αγορακεντρικών μέσων και δεικτών πέραν του ΑΕΠ.

⁽¹⁾ Στρατηγικό σχέδιο για τη βιοποικιλότητα για την περίοδο 2011-2020.

⁽²⁾ Απόφαση XI/4 της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης για διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά (ΕΕ L 295 της 12.11.2010, σ. 23).

105. Η Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει να προωθεί την περιβαλλοντική ευθύνη στις επιχειρηματικές πρακτικές. Οι νέες υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν, βάσει της ενωσιακής πρωτοβουλίας για την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά⁽¹⁾, οι εισηγμένες και οι μεγάλες μη εισηγμένες εταιρείες των κλάδων της εξόρυξης και της πρωτογενούς υλοτομίας, να αναφέρουν τις πληρωμές που πραγματοποιούν προς κυβερνήσεις, θα έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία στον τρόπο εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων. Ως κύριος πάροχος περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών, η Ένωση θα πρέπει να προωθεί τα παγκόσμια οικολογικά πρότυπα, τις ελεύθερες συναλλαγές σε περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες, την περαιτέρω εξάπλωση φιλοπεριβαλλοντικών και φιλοκλιματικών τεχνολογιών, την προστασία των επενδύσεων και των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και τις διεθνείς ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών.

106. Προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της Ένωσης όσον αφορά την αντιμετώπιση των διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων, το 7ο ΠΔΠ εξασφαλίζει τα εξής, έως το 2020:

α) πλήρη ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της διάσκεψης Ρίο + 20 στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της Ένωσης και αποτελεσματική συμβολή της Ένωσης στις παγκόσμιες προσπάθειες για την τήρηση των ανελημμένων δεσμεύσεων, συμπεριλαμβανομένων όσων απορρέουν από τις συμβάσεις του Ρίο, και σε πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην προώθηση της παγκόσμιας μετάβασης προς μία πράσινη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και της εξάλειψης της φτώχειας·

β) αποτελεσματική στήριξη από την Ένωση των εθνικών, περιφερειακών και διεθνών προσπαθειών για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και των κλιματικών προκλήσεων και για την εξασφάλιση αειφόρου ανάπτυξης·

γ) μείωση των επιπτώσεων της κατανάλωσης στην Ένωση στο περιβάλλον πέραν των συνόρων της Ένωσης.

Προς τούτο απαιτούνται ιδίως τα εξής:

i) καταβολή προσπαθειών στο πλαίσιο μιας συνεκτικής και συνολικής για την περίοδο μετά το 2015 προσέγγισης όσον αφορά τις παγκόσμιες προκλήσεις της εξάλειψης της φτώχειας και της αειφόρου ανάπτυξης, και μέσω μιας συνεργατικής διαδικασίας χωρίς αποκλεισμούς, για την έγκριση στόχων αειφόρου ανάπτυξης οι οποίοι:

— να συνάδουν με τους υφιστάμενους διεθνώς συμφωνημένους στόχους και σκοπούς, μεταξύ άλλων, για τη βιοποικιλότητα, την κλιματική αλλαγή, την κοινωνική ένταξη και τα κατώτατα όρια κοινωνικής προστασίας,

— να καλύπτουν σε εθνικό και διεθνές επίπεδο τους τομείς προτεραιότητας όπως η ενέργεια, το νερό, η επισιτιστική ασφάλεια, οι ωκεανοί και η αειφόρος κατανάλωση και παραγωγή, η αξιοπρεπής εργασία, η ορθή διακυβέρνηση και το κράτος δικαίου,

— να έχουν καθολική εφαρμογή, καλύπτοντας και τις τρεις διαστάσεις αειφόρου ανάπτυξης,

— να αξιολογούνται και να συνοδεύονται από ποσοτικούς στόχους και δείκτες, λαμβανομένων ταυτόχρονα υπόψη των διαφορετικών εθνικών συνθηκών, ικανοτήτων και επιπέδων ανάπτυξης, και

— να συνάδουν με άλλες διεθνείς δεσμεύσεις, όπως οι δεσμεύσεις για την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα, και να τις στηρίζουν·

ii) καταβολή προσπαθειών προς την κατεύθυνση μιας αποτελεσματικότερης δομής των Ηνωμένων Εθνών για την αειφόρο ανάπτυξη, ιδιαίτερα της περιβαλλοντικής της διάστασης, με:

— την περαιτέρω ενίσχυση του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διάσκεψης Ρίο + 20, με αξιοποίηση της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών να μεταβάλει την ονομασία του Διοικητικού Συμβουλίου του UNEP σε Περιβαλλοντική Συνέλευση του UNEP⁽²⁾, ενώ παράλληλα συνεχίζεται η επιδίωξη της αναβάθμισης του καθεστώτος UNEP σε ειδικευμένο οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών,

— τη στήριξη των προσπαθειών για την ενίσχυση των συνεργιών μεταξύ των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών, ιδίως στους τομείς των χημικών ουσιών και των αποβλήτων και της βιοποικιλότητας, και

— τη συμβολή στην εξασφάλιση ότι τα θέματα του περιβάλλοντος θα προβάλλονται με ισχυρή και έγκυρη φωνή στις εργασίες του πολιτικού φόρουμ υψηλού επιπέδου για την αειφόρο ανάπτυξη·

iii) ενίσχυση του αντίκτυπου των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η φορολογία και η κινητοποίηση εγχώριων πόρων, οι ιδιωτικές επενδύσεις, οι νέες εταιρικές σχέσεις και οι καινοτόμες πηγές χρηματοδότησης, και δημιουργία δυνατοτήτων χρησιμοποίησης της αναπτυξιακής βοήθειας για τη μόχλευση των εν λόγω άλλων πηγών χρηματοδότησης στο πλαίσιο μιας στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς και στις πολιτικές της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών δεσμεύσεων για τη χρηματοδότηση των μέτρων που αφορούν το κλίμα και τη βιοποικιλότητα·

⁽¹⁾ Προτάσεις για την αναθεώρηση της οδηγίας περί διαφάνειας [COM(2011) 683, 2011/0307(COD)] και της οδηγίας περί λογιστικής [COM(2011) 684, 2011/0308(COD)].

⁽²⁾ Απόφαση A/67/784, της 7ης Μαρτίου 2013, της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τη σύσταση του Διοικητικού Συμβουλίου του UNEP.

- iv) συνεργασία με τις χώρες-εταίρους με στρατηγικότερο τρόπο. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει την επικέντρωση της συνεργασίας με:
- τους στρατηγικούς εταίρους, στην προώθηση των βέλτιστων πρακτικών στην εσωτερική περιβαλλοντική πολιτική και νομοθεσία και στη σύγκλιση θέσεων κατά τις πολυμερείς περιβαλλοντικές διαπραγματεύσεις,
 - τις χώρες που καλύπτονται από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας, στη σταδιακή εναρμόνιση με τη βασική περιβαλλοντική και κλιματική πολιτική και νομοθεσία της Ένωσης και στην ενίσχυση της συνεργασίας για την αντιμετώπιση των περιφερειακών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων,
 - τις αναπτυσσόμενες χώρες, στη στήριξη των προσπάθειών τους για την προστασία του περιβάλλοντος, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τη μείωση των φυσικών καταστροφών, καθώς και την τήρηση των διεθνών περιβαλλοντικών δεσμεύσεων, ως συμβολή στον περιορισμό της φτώχειας και στην αειφόρο ανάπτυξη·
- v) συμμετοχή στις υφιστάμενες και νέες πολυμερείς περιβαλλοντικές και άλλες συναφείς διαδικασίες, με πιο συνεπή, προορατικό και αποτελεσματικό τρόπο, συμπεριλαμβανομένης μέσω της έγκαιρης προσέγγισης τρίτων χωρών και άλλων ενδιαφερομένων μερών, με σκοπό να εξασφαλιστεί η τήρηση των δεσμεύσεων για το 2020 σε ενωσιακό επίπεδο και η προώθησή τους παγκοσμίως, και να επιτευχθεί συμφωνία για την ανάληψη διεθνούς δράσης μετά το 2020, και κύρωση και τόνωση των προσπαθειών για την εφαρμογή όλων των βασικών πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών πολύ πριν από το 2020. Εφαρμογή του δεκαετούς πλαισίου προγραμμάτων για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή·
- vi) εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σε παγκόσμιο πλαίσιο, της κατανάλωσης τροφίμων και άλλων βασικών αγαθών στην Ένωση και, εάν κρίνεται σκόπιμο, εκπόνηση πολιτικών προτάσεων για να ληφθούν υπόψη τα πορίσματα αυτών των αξιολογήσεων, και εξέταση του ενδεχόμενου ανάπτυξης σχεδίου δράσης της Ένωσης για την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών·
- vii) προώθηση της περαιτέρω ανάπτυξης και υλοποίησης συστημάτων εμπορίας εκπομπών σε παγκόσμιο επίπεδο και διευκόλυνση της διασύνδεσης αυτών των συστημάτων·
- viii) εξασφάλιση της επίτευξης οικονομικής και κοινωνικής προόδου εντός των ορίων αντοχής της γης, με την αύξηση της κατανόησης των πλανητικών ορίων, μεταξύ άλλων, κατά την ανάπτυξη του πλαισίου για την περίοδο μετά το 2015, για να εξασφαλιστεί η ευημερία και ευμάρεια των ανθρώπων σε μακροπρόθεσμη βάση.
-